

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 1 frt.
Félévre 2 frt.
Égész évre . . . 4 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTİK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal:

Budapest, VII. kerület,
Erzsébetváros, Akácza-
utca 7. sz. I. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Koresolyázó-Egylet“, a „Balaton-Egylet“, a „Beregszászi Koresolyázó-Egylet“, a „Budapesti Kerékpár-Egylet“, a „Budapesti Koresolyázó-Egylet“, a „Budapesti Torna-Egylet“, a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre“, a „Budapesti Sport-Club“, a „Budapest Hegyvidéki Turista-Egylet“, a „Debreczeni Koresolyázó-Egylet“, a „Debreczeni Torna-Egylet“, az „Egyetemi Athletikai Club“, „Első Magyar Vivő-Egylet“, az „Érsekújvári Vivő és Torna-Egylet“, a „Fertői Csónakázó-Társaság“, a „Győri Csónakázó-Egylet“, a „Kassai Koresolyázó-Egylet“, a „Kolozsvári Athletikai Club“, a „Kolozsvári Koresolyázó-Egylet“, a „Fővárosi Vivő-Club“, a „Körmendi Athletikai Club“, a „Kunszentmártoni Csónakázó-Koresolyázó-Egylet“, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet“, a „Magyar Velociped-Club“, a „Maros-Vásárhelyi Koresolyázó-Egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet“, a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet“, a „Lőcsei Koresolyázó-Egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet“, a „Nagy-Bányai Koresolyázó-Egylet“, a „Nagy-Enyedi Koresolyázó-Egylet“, a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet“, a „Nagy-Kállói Koresolyázó-Egylet“, a „Nemzeti Hajós-Egylet“, a „Neptun Budapesti Évező-Egylet“, az „Ó-Becsei Kerékpár-Egylet“, az „Ó-Budai Torna-Egylet“, a „Pannonia Csónak-Egylet“, a „Pécsi Athletikai Club“, a „Pozsonyi Hajós-Egylet“, a „Pozsonyi Torna-Egylet“, a „Privigyei Koresolyázó-Egylet“, a „Rimaszombati Koresolyázó-Egylet“, a „Sátoralja-Ujhelyi Koresolyázó-Egylet“, a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet“, a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club“, a „Soproni Koresolyázó-Egylet“, a „Szabadkai Torna-Egylet“, a „Szarvasi Koresolyázó-Kör“, a „Szegeci Csónakázó-Egylet“, a „Szegeci Koresolyázó-Egylet“, a „Szekely-Udvarhelyi Koresolyázó-Egylet“, a „Székesfehérvári Koresolyázó-Egylet“, a „Temesvári Koresolyázó-Egylet“ s az „Ujvidéki Kerékpár- (Bicycle-) Egyesület“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarországra összes tanintézetének.

Panasz.

A testgyakorlatoknak hazánkban való terjedésével nem csak a „Herkules“ nincs megelégedve, hanem a sport számos barátja, kik ismerik a viszonyokat. A magán levelek hosszú sora jön hetenként szerkesztőségünkhöz, melyben panaszkodnak, hol a magyar ifjuság közönye miatt, hol az egyesületek rossz vezetése miatt, hol pedig a fővárosi egyletek tétlensége miatt. Nemrég is vettünk egy panaszlevelet, még pedig Kuszko Istvántól, a kolozsvári atletikai club „lelkétől.“ Magán levél az egész, de oly megszívlelésre méltó dolgok vannak benne, hogy a magántermészetű részek kibuzásával itt közöljük az egészet:

Fájdalom, nagyon egyetértünk abban, hogy nekünk a Kolozsvári Athl. Clubnak kellene először évkönyvet kiadni, hanem kellett volna régen a „Magyar Athletikai Club“-nak. A mi clubunknak nincs multja, alig vannak még tapasztalatai elégségesek arra, hogy utmutatást és helyes irányban tájékoztatást nyujthasson. Másrészt elszigetelt álláspontjánál s szerény viszonyainál fogva sem lehet képes valamit úgy, olyan alakban adni, hogy az a követésre lehetőleg helyes mintá legyen.

Hiszen mi a hibája a testgy. egyesületeknek és az atletikai cluboknak nálunk? Az, hogy megalakulnak a nélkül, hogy vezérfonal lenne a kezükben a működésre, a céltudatos, a szabatos működésre. Irány, cél és rendszer nélkül handa-bandáznak egy darabig s aztán elalusznek. A tornászok ez alatt az ő nyujtójukról kaczagnak e miatt bennünket és gunyolnak.

Az tény, hogy az atletika a mi vérmérsékletünk-

kel jobban megegyezik mint a torna; könnyebben menne át szélesebb körben a vérbe mint emez. Csakhogy rendszerbe kellene foglalni, jó példával, folytonos utmutatással a gyakorló s versenytéren kellene, hogy folyton előljárjon a M. A. C. a vidéknek.

Erre egész erővel szoritani kellene a M. A. C.-ot. Szerk. uréknak volna módja és alkalmja erre. Kezükbe kellene ismét hogy vegyék a gyeplőt, mint hajdan, midőn öröm volt olvasni a „Herkules“-ből a haladást. Az a meghasonlás csapás volt egyaránt a M. A. C.-ra s a vidékre. Csapás az atletikára. A „Herkules“ kellene, hogy ezt első sorban felkarolja, azután utána indulnának a többi egyletek. Különben mentül tovább fűzöm a futó gondolataimat, annál több nyomoruságot és kapkodást látok minden felé, mit sürgősen kellene nem korrigálni, hanem kitépni mint a gyomot, és ujjáalakítani.

Az atletikai clubok működésébe kívánatos lenne egy jó rendszert megállapítani. Azután a versenyek ügyét szabályozni, elejét venni símán, hogy olyan szomoruan nevetséges dolgok ne követtessenek el, milyenek elkövettetnek. És szükséges lenne erre, ha fent egy tervzet dolgoztatnék ki, a mely tervzet megállapítására s elfogadására az orsz. atletikai clubok képviselői egybe hivatnának. Ez szükséges lenne azért, hogy az orsz. torna-szöv. eltévesztett céljai ellen legyen egy ellenactió, mely munkájában meggyőzze ezeket a hibáikról, elősegítse a kölcsönös közeledést és végre az egyesülést. Mert mi történik, ha a mostani viszonyokból vannak a jövőre következtetést? Az, hogy az atletikai clubok nagyobb része kevés év mulva csak névleg fog létezni, a tornaegyletek a szövetségnek sarkalása

mellett tengeni, lengeni, de valahogy egy-két tényleg működő taggal gyakorló óráin élni s működni fognak. S csak évtizedek múlva veszik itt észre, hogy azok az öregek az ő „német rendszerükkel“ bolondot csináltak, a magyar vérnek más forma, más irány, másnemű mozgás szükséges. S ekkor fogják előlről kezdeni azt, a mit most kellene már megcsinálni.

Különben így futtában mindezeket nem is tudom eléggé megvilágítani, de e dolgok megérdemelnének egy kis közvetlenebb eszmecserét s a szerk. urék megtehetnék a sport ügyének azt a szolgálatot, hogy valamelyik versenyen felkeressék a K. A. C.-ot.

Kuszkó István.

Táv-evezés Budapesttől Siófokig.

(Vége.)

Medina török nevű városban csakugyan gyaurokként fogadtak bennünket. Midőn a strokeman s én végig mentünk a helységen, hogy hajónknak pajtát s magunknak szállást keressünk, kutyák s emberek egyaránt petroleur hangulatban fogadtak. A kocsmáros pláne be se eresztett. Mikor vendéglője ajtajában fehér dressünkben megjelentünk, — mindjárt láttam a szegény ember arcán, hogy halálos félelem lepi el; — ingadozó hangon felelte, hogy se ágya, se szobája nincs, s mikor én kissé kihúзва magamat mellé léptem s bort kértem, egy kétségbeesett mozdulattal becsukta az ajtót. Végre valahogy elhelyezkedtünk. — Tettünk e napon 30³/₄ kmt.

Julius 25-én reggel a medinai hidnál kijavítottuk hajónkat s aztán elindultunk. A félénk nép lassankint hozzánk gyülekezett s tátott szájjal bámult.

De hogy mily veszett hírünket terjesztette a nép, az abból is kitűnik, hogy a református tisztelendő úr, kinek bemutatott magunkat, csak többszöri kérésre birta lányait rávenni, hogy a hajóhoz jöjjenek: „gyertek no, hisz ezek művelt úri emberek.“ Erre aztán ők is közelebb jöttek a fehérbe öltözött fekete szörnyekhez. Elindulásunk alkalmával vagy hatszáz ember állt a medinai hidon s a partokon. A „rajtára“ a nép alig győzött bámolni, — ily sebességet mégse várt tőlünk. A paraszt gyerekek egyideig velünk futottak, de aztán elmaradtak.

Megjegyzendő, hogy most már a Sió-Kapos csatornán jártunk. Biz ez meglehetősen kezdett keskenyedni és sekélyedni. Némely helyen már ismét meg kellett állani. A nap még dühösebben sütött mint az előző napokon, 1:30-kor Szt.-Lőrinczre értünk, hol, miután én, a hármás, kiléptem a hajót, — ismét foltozni kellett.

Lőrincztől kezdve a különben is erős folyású víz, valósággal ragadóvá vált. Alig lehetett az árával megküzdeni. S valóban kétségbeejtő evezés volt az erős 34-es olykor 37-es strokeban evezni s csak vonalról-vonalra haladni a part mellett, perczekig látva egy ugyanazon bokrokat, míg a víz ragadó árral, kiméletlenül rohant el a ladik mellett. E mellett a nap iszonyu heve szinte a csontokig égetett. Pálfa előtt már jó darabon vontatni kellett a hajót a majd bokáig érő vízben. Bár nyolcz órakor Pálfa alatt voltunk, nem szálltunk ki, hanem tovább evezünk s a hold csalo fényénél botorkálva 10:45-kor hat órai egyfolytábani erős evezés után Simontornyára értünk. E napi eredmény: 45 km.

Julius 26-án egy eléggé jó éjjel után 7:45-kor

indultunk el Simontornyáról. Nemsokára beértünk a Sió folyóba. Az evezés remek hangulatban folyt, midőn egyszerre csak Ozora alatt a Sió nyomorult kis patakká változott át. Itt tehát vontatni kellett. S miután vagy 4 km-teren át huzzuk a hajót s a helyzet egyre rosszabb lón, Ozora és Város-Hidvég közt megálltunk és — bizony őszintén mondva: kétségbe estünk. Távól minden emberi hajléktól, étlen-szomjan álltunk feketére égve az isten áldott pokolian égető napja alatt. Konzervjeink, kétszersültünk már rég elfogyott, mert nem is álmodtuk, hogy ily nehézségek fogják utunkat meghosszabbítani, — tehát éhezünk. De a vontatáshoz se volt elég erős kötelünk, mert a mocsaras part náddal volt benőve, melyen a mi vékony fonalunk minden lépten-nyomon elszakadt. A part oly süppedékes volt, hogy én egyszer derékig besüllyedtem a félelmes kénes ingoványba, s csak a strokemannak köszönhetem, hogy valahogy kimásztam. Tanácskozásaink eredménye az lett, hogy a strokeman s én kék gála-dressbe öltöztünk s elmentünk a meglehetősen távolra fekvő Sári-majorba s az ottani jó tisztartótól ökrös szekeret s köteleket kértünk. Ezt a legszívélyesebben meg is adták, mire azonban az ökrös szekérről leértünk, már akadt három legény, kik vállalkoztak a hajót tovahúzni. S így az ökrös szekér terve elesett. Kettes, hármás, négyes kiszálltak a ladikból, úgy hogy csak az egyes és a kormányos maradtak a szegény „Duná“-ban. Elkezdődött a vontatás; mi mint temetéseknel szokás, lehoraszított fővel kísértük a menetet: az a legnagyobb szegény ért el, mi csolnakászt egyáltalában érhet. A szegény „egyes“ valóságos emberfeletti munkát végzett, midőn a tekervényes Sió a 12 méter hosszú ladikot csáklával úgy a hogy mederben tartotta. Így gyalogolva vontattuk a hajót egész Hidvégig 16 km-teren át. Öreg este lett, mire a városba értünk s miután majd belevesztünk — már mi a gyaloglók — a parti ingoványokba, végre holt fáradtan bevonultunk a kocsmába. — Napi eredmény szegényletes 25¹/₄ km., — de hát isten látja, hogy másként nem lehetett!

Végre felvirradt az utolsó nap: július 27-ke. Még csak 23¹/₄ km. volt Siófokig. De mikor a Sió oly keskeny! A kocsmáros nagyon erősködött, hogy mélynek elég mély lesz.

Elindultunk, — de hogy? Bevontuk evezőinket, úgy hogy a bőrözésnél fogtuk, s így evezünk egészen Siófokig. Bő alkalmunk volt e fárasztó stylus a hosszú út alatt egészen tökéletesen megtanulni, — s a legmelegebben ajánljuk mindazon csolnakásztestvéreknek, kik hasonló sanjарú helyzetbe jutnak. — Utolsó nap még ugyancsak kijutott a melegből s a lólegyekből, de hát mit nem szenvedtünk volna még el, mikor a hátunk mögött a badacsonyi hegyeket láttuk?

A siófoki zsilipnél át kellett emelnünk a hajót. Mikor szokás szerint czipőben, dressben kommandóra beugráltunk a vízbe, a nép vallásos iszonyattal szemlélt: „ezek azok a buvár törökök, a kik leszállnak a tenger fenekére,“ — mondák az okosabbak. A zsilipen felül ismét betettük a szegény sokat hányatott „Dunát“ a már széles Sióba s kemény verseny strokeban siklottunk fel a Balaton felé. Ott kötöttük ki, hol hazánk Árpád-roi rozoga emléke, a szegény „Kisfaludy“ áll — a parton. Tehát július 27-én 2:30-kor tettük meg utunknak 282-ik és utolsó km-terét.

Mikor aztán 43 kilogrammos kormányosunk, (kin egyedül volt kék dress) kommandójára kiemeltük a csolnakot a Balaton partjára, — a siófoki közönség hölgyei kíváncsian vettek körül, — s nem is szenirozták magukat: hisz az ily ébenfa karú, elvadult, piszkos szörnyek nem is férfiak, kik előtt zsenirozhatták volna

magukat . . . „Nini, hát kit hoztak? — „Ni, még magyarul is tudnak.“ „Ej — be jól összeválogatta ez a kapitány a matrózait.“ — „Jaj, be csúnyák!“ — Ez volt az utolsó reflexiójuk. No de mikor aztán felöltöttünk kék dressünkbe s úgy jelentünk meg a városban s később azokon a kellemes síófoki bálókön, — akkor talán — talán kicsit elfeledték, hogy oly csúnya szörnyek — azok a „Neptunisták!“ . . .

Az idő és táv összesített Record kimutatása a következő:

Recordok:

Julius	Duna	Idő	Táv. km.
22.	Indulás Szigetről	4:30	
22.	Vámház	4:45	
22.	Promontór	5:25	
22.	Tétény	6:15	20
22.	Ercsi	10:20	17
22.	Adony (Ebéd)	1:55	15
22.	Duna-Pentele	6:5	18 ¹ / ₂
22.	Duna-Földvár	9	21 ¹ / ₄
		16 ó. 30 p.	91 ³ / ₄
23.	Indulás	7:30	
23.	Paks (Ebéd)	12:45	28
23.	El Paksról	2:15	38 ¹ / ₄
23.	Tolna	9:15	
		13 ó. 45 p.	66 ¹ / ₄
(A Sió csatornában)			
24.	El Tolnáról	7:56	
24.	Kutya tanya	8:43	7
24.	Agárd	11:32	10 ³ / ₄
24.	Harcz (Ebéd)	12:21	3 ¹ / ₂
24.	Médina	8:15	9 ¹ / ₂
		12 ó. 19 p.	30 ³ / ₄
(A Sió kaposi csatornában)			
25.	El Médináról	7:25	
25.	Szt.-Lőrincz (Ebéd)	1:30	18 ³ / ₄
25.	El Szt.-Lőrinczről	5	
25.	Pálfa	7:45	10 ¹ / ₂
25.	Simontornya	10:45	5 ³ / ₄
		15 ó. 20 p.	45
(Sió folyóban)			
26.	El	7:45	
26.	Ozora	11:25	12 ¹ / ₄
26.	Ozora előttől Hidvégig vontatás	7:54	12 ¹ / ₂
		12 ó. 9 p.	25 ¹ / ₄
27.	El Hidvégről	7:50	
27.	Juti puszta	11:20	15
27.	Síófok (Balaton)	2:30	8 ¹ / ₄
		6 ó. 40 p.	23 ¹ / ₄

Összesen: 282¹/₄ km. bevezetett 76 óra 43 perc alatt; lefelé 30 ó. 15 p., felfelé a Balatonig 46 ó. 28 p.

Pekár Gyula,
a crew „Hármasa.“

Az első tornaóra.

Az iskolai tornatanítás megkezdése az év elején semmi esetre sem jár oly általános bevezető oktatással mint más tárgyaké, de azért az első órákon sok oly különös teendő van, melyekre a jó tornatanítónak mindenkor gondolnia kell. Ez első teendőkről akarunk pár szót szólni.

Az oly osztályokban, hol a tornázás még nem tanított, tehát az elemi iskolában vajmi nehéz bevezetni a kis fiukat a tornarendbe. Erre nézve már a tanteremben, a tornahelyre vezetés előtt figyelmeztetni kell a fiukat, hogy csendben és ki-ki a párjával lassú léptekben menjen előre. Különösen kedvet kapnak a kis gyermekek a rendtartáshoz, ha megmondjuk nekik, hogy most mindenki katonának képzelje magát, mert olyan gyakorlatokat csinálunk, mint a katonák. Az első órán figyelmeztetjük a szép katonás tartásra, fejet fel, a mellet ki, egyenesen szépen lépni stb. biztatással a gyermekcsereg tartása egy óra alatt csodálatos módon átalakul.

Csak egy a fő, a tanítót illetőleg, az ily gyermekcsereg közt; ez a nyugodt fellépés mellett a kellő elevenség. Mert nincs szánandóbb valami, mint az aluszékony tornatanító. A gyermekek is hamar észreveszik a lanyha bánásmódot és csakhamar rakoncátlanok kezdenek. Már pedig könnyebb a vadménest megfékezni, mint a lármára és vakmerőségre kapott gyermekeket.

Általában a tornatanító első fellépésével minden osztályban szigort mutasson, ha nem is akar ilyen maradni, mert könnyebb a gyeplőt azután megereszteni, mint a már rakoncátlanokot megfékezni. A nagyobb szabadságot a tornászoknak csak lassanként, mintegy jutalmul kell megengedni.

Az alsóbb osztályokban az első órákban a beszédet egészen megtiltjuk. A felsőbbekben is csak a szabad és rendgyakorlatok után a csapattornázáskor engedhető meg a beszélgetés, de csakis az egymás mellett állók között. Mihelyt azonban csak a legkisebb láрма is keletkezik a csoportok beszélgetéséből, a tornázást a „vigyázz“ szóval abba kell hagyni és figyelmeztetni kell az osztályt a csendre. Főképen az előtornászok lehetnek itt a tanító segítségére, azért ezek kiválasztása felette fontos.

A előtornászokat már a középiskolák első osztályától kezdve nevelni kell. Ez osztályokban bár az iskola, vagy osztálytornázás (az egész osztály több, egyféle szerez egyszerre tornázik) uralkodik, de már itt is alkalmazandók az előtornászok. Az előtornászok kiválasztásánál a következő tulajdonságok a döntők: az előtornásznak mindenestre legalább középszerű tanulóknak kell lenni, legyen az előtornász jó magaviseletű, tiszta öltözetű, egészen ép fiú. Vérmérsékletét illetőleg ajánlatosabb a csendesebbeket választani, de az erélyesség is fontos mértékadó. A kiválasztottakat egy sorba állítva megkérjük őket, hogy kedvvel és szülőik beleegyezésével vállalják-e el e kitüntetés, mely még ama jótéteménnyel is jár, hogy az illetők hetenként egy külön órán tornázhatnak. Az első osztályokban (I—IV-ig) 8—10 előtornászt képezünk ki, hogy maradjon a felsőbbekbe, ha idővel közülük többen eltávoznának.

A gyakorlatokat illetőleg azt felesleges is megjegyezni, hogy a könnyebbekkel kezdjük. A magasabb osztályokban sem lehet az első órákon hosszabb ideig szertornázást vezetni, sőt a nehezebb szereket (korlát,

nyújtó, ló, bak, rohamdeszka) sem szabad elővenni. Általában őrizkedni kell, nehogy a fiuk az első órákon tornalázt kapjanak. Ezt legkönnyebben úgy kerülhetjük ki, hogy a rend- és szabadgyakorlatokkal vezetjük be az izmokat a szokatlan munkába.

Az első órán kell felhívni a tanulókat, hogy tornagról és tornaczipőről gondoskodjanak, de a szegényebb sorsú gyermekeket ezek beszerzésére nem lehet szorítani.

A ruhafogasokat meg kell számozni és ki kell jelölni mindenkinek fogását, nehogy a vetkezésnél czi vakodás támadjon.

A tornázás megkezdése előtt a tanító a legszigorúbb lelkiismeretességgel vizsgálja meg a szereket, ha a legjobb állapotban vannak-e.

Némely iskolában szokásban van a tanulóknak a tornahelyről távozásuk előtt való katonás együttes köszöntése. A szokás megtartható, bár én nem gyakorlom, de a tanító se mulassza el a vezényelt köszöntés viszonzását.

Végül ismételve arra a fontos feladatára figyelmeztetünk minden tornatanítót, mely a fegyelmezésnél reá vár. Az erélyes tornatanító az egész iskolát csendre és rendre szoktathatja, mi neki is sokban megkönnyíti különben terhes és még mindig hálátlan munkáját.

K. L.

Távgyaloglás Budapestről Siófokra.

Táv 112 kilométer.

Julius hó 23-dikán hajnali 3 órakor indultam el a székesfehérvári országúton, megteendő, becses lapjában már előre jelzett, egy napos gyalogkirándulásomat. Célom volt Siófokra jutni el még a nap leáldozta előtt, e szerint 112 kilométert kellett gyalog haladva megtennem, a mi tekintetbe véve a nyári forróságot és az út nagyjából gondozatlan voltát, nem kis fáradtságomba került.

Az út már Budafoknál felvette utaink közös jellegét; poros és kövecses csekély változással mindvégig; előnye nagyobb kirándulásra egyedül az, hogy mindvégig lapályon halad, Sukoronál észlelhető csupán némi csekély emelkedés.

Érdnél az út kétfelé ágazik, egyik ága Adonynak tart, a másik, jobbra eső pedig Sz.-Fehérvárra visz.

Székesfehérvárott a megyei közkórház mellett haladva a Vörösmarty téren és a Széchenyi utcán át jutottam ki a siófoki útra, mely a székesfehérvári temető mellett vezet el. Ezen utat Szabad-Battyánig a lehető legrosszabb karban levőnek találtam, innen Siófokig észlelhető némi javulás.

Sajnosan nélkülöztem azonban utamnak csaknem egész tartama alatt a gyalogló turista legfőbb kellékét, az árnyékot, melyben igen csekély részem volt, pedig a nagy hőség ugyancsak akadályozott haladásomban. Lepsénybe érve a forróság némileg csökkent és én kettőztetett buzgalommal igyekeztem célom, Siófok felé, a hova 17 órai gyaloglás után este 8 óra 49 perczkor el is érkeztem a körülményekhez képest elég jó conditióban.

Nem tartom feleslegesnek megjegyezni azon körülményt, hogy Sz.-Fehérvárig mindazok, a kik megszólítottak, azt kérdezték: hol a kerék? Ebből azt

következtetem, hogy ezen vidéken már eléggé ismert tárgy a kerékpár, mert más vidék felé tett kirándulásaimon mindennek inkább, mint saját jószántából kiránduló turistának néztek.

Az egyes helyeket távolaikkal feltüntetve a következő idők alatt érintettem:

Indulás Budapestről hajnali 3 órakor.

Promontor	7.5 km.	4 óra	5 percz
Tétény	14.5 "	5 "	7 "
Érd	21 "	6 "	3 "
Martonvásár	32.5 "	7 "	51 "
Baracska	36.5 "	8 "	30 "
Kápolnás-Nyék	45 "	9 "	47 "
Velence	47 "	10 "	6 "
Sukoró	51 "	10 "	40 "
Pákozd	56.5 "	11 "	28 "
Székesfehérvár	66 "	1 "	3 "

Pihenés Székesfehérvárott 57 percz.

Szabad-Battyán	74 km.	3 óra	19 percz
Polgárdi	85.5 "	5 "	2 "
Lepsény	95 "	6 "	20 "
Siófok	112 "	8 "	49 "

Ha az időjárás kedvez, úgy ez idén még egy nagy tourát fogok megtenni.

Budapest, 1888. augusztus 3-án.

Wurfer Lajos,
M. A. C. tagja.

Egy-egy észrevétel a bicyclin.

A „Herkules“ közvetítésével jónak látok egyet-mást elbeszélgetni a kerékpár kirándulásról, vagy utazásról — különösen az erdélyi bicyclis társak előtt, kik még csak olyan kezdők, mint én, vagy még olyanok sem, hanem ezután lesznek, mert régiük mindössze édes kevesen vannak. A kik kevesen vannak, azok sem igen mentek eddig tovább a város sétaterénél. Gépjök csupán cifraság vala.

Nem így van a mostaniakkal, kik a kerékpározást pl. tavaly vagy idén kezdték s kiknek száma különösen Kolozsvárt s Marosvásárhelyt évenként 10—15-el szaporodik. Ezek egy pár heti tanulás és gyakorlás után szárnyra kerekedve leszámolnak a gőzössel s mindennemű más utazási szerszámmal s unicumsága mellett gyakorlati czélszerűségét is belátják: később ér ugyan czélt, mint a gőzös, de hamarabb, mint minden lóvonat s olcsóbb, mint akármelyik.

Erdélyben a bicycli sport most kezd lábra kapni; még az ujság ingerével hat s bámulat tárgya inkább mint a főváros körül. Itt egy-egy falun keresztül menve eszeveszett lármával csődíti egybe a legelső észrevevő a falu lakosságát s ujjongatnak a szörnyű látványosságon, hogy: „né micsa báró!“ stb. Sok kellemes élvezet éri az embert utközben (már csak az a „báró“ szó is!). De azt talán mindenki tudja, hogy jó begyakorlottság előtt nem kell nagyobb utra menni a falu határán túl. Nagy meredeken a gumi ráf a fékezéstől csak úgy elperzselődik, mint annak a szárnya, kiről az Ikarus tengert neveztek el. Én tiz éve mászom már

gyalog és szekéren a Telek meg a Dobogó hegyeit, de csak most tudám meg, milyen hosszúk és lejtősek (7—8 km); egyéb baj nem történt, mint, hogy a levegőben csináltam egy cigánykereket, különben ez már a századik vala három hét alatt. Gépemnek sem lett semmi baja eddig. Hogy ne kísértem volna el Kaszás Pistát a város határán túl 100 kmre! Ő adta nekem ezt a törhetetlen szerszámot

Vele és magamra úgy 500 kmt. utaztam 4—5-dik hetemben hegyes és köves utakon, átlag 8—10 kmt téve egy óra alatt, a mi följegyzésre nem érdemes.

Gyönyörködtem az embert inkább a különböző vérmérsékletű néptömeg báméskodása. Az oláh nyugalmas vérét a bicycli sem képes felkergetni, csak azt mondja: *ra tá* (kerék), a legsanguinikusabb toldja meg két betűvel: *ja ra tá!* a cigány tánczol örömeiben s artikulált hangokban nem tud kifejezést adni szörnyűködésének, csak üvölt, mint az afrikai vad; a székely arató menyecskék beszédében van a legtöbb élet: „hát már mondja meg igazán, mi az?” Kerék. „Hát aztán a lábával hogy csinál?” a feleletet elviszi a szél.

De vannak nem mulatságos oldalai is a dolognak. Az atyafi az én szekereket bámulja, míg az övé sánczba dül, másíknak lova s ökre bokrosodik meg s eltörik a tinzsala — magam is bele botorkázhatom a megvadult szelid állatokba s nagy szerencse ha épen hordhatom el fogamat, ha a legszelidebb állatok meg nem agyabugyálnak. Az ilyenekben nem telik kedve az embernek. Én sajnálom a szegény ember jármát . . .

Ezért egyik legszükségesebb dolognak tartom, hogy jó tüdővel induljunk bicyclizni, mert az a kis csengetyű a 0-lal egyértékű, a kürt nagyobbbat szól, de érthetetlen s csak a báméskodást fokozza: meg kell mondani minden egyesnek magyarán, hogy: „fogja meg kend a lovát ökrét; — ne bámuljon kend!” stb. és ezt 150—200 méterről kell ordítani, mert szükséges lesz 4 -5-ik ismétlés is, de mindig emberséges hangon. Ennyit akartam mondani.

Borbély György.

Az „Ó-becsei Kerékpár Egyesület” közgyűlése.

(1888. augusztus hó 22-én.)

Végre valahára harmadszori összehívásra megtartott a közgyűlés. De most sem azért, mintha szép számmal jelentek volna meg — bár a fontos tárgyszorozat megkívánta volna — hanem mert már a továbbhalogatás nem látszott célra vezetőnek. Igazán megfoghatatlan az a közöny, melylyel az egyesület tagjai most egyszerre viseltetnek az egyesület ügyei és a sport iránt. Mégis csak igaz, hogy szükség van az ellenzékre; míg azok voltak, addig oly népes közgyűléseink voltak, hogy alig lehetett helyet szorítani a teremben, és most? — most mindent csak a tisztviselőkre bízunk és háromszori összehívás kell, míg végre — akkor is nagy marasztalásokkal — az ülés megtarthatóvá válik.

Az augusztus hó 22-én tartott rendkívüli közgyűlésen is csak hét tag jelent meg és két vendég: ifj.

Tripolszky László és Ruszti Béla (Ujvidék) urak. És mire az ülés véget ért, e 9-ből csak öt maradt, a többi megszökött a paragrafusoktól; mert az volt annyi, hogy a felolvasásába a titkár, de még az elnök is belerakedt. Ugyanis a multkori közgyűlés, majd a választmány egy bizottságot küldött ki, hogy az az alapszabályokat kijavítsa és az egyesület beléletére vonatkozó szükséges szabályzatokat a „Kolozsvári A. C.” mintájára megalkossa. Ezek felolvasása és a mellékes ügyek elintézése képezte tehát a majd két óráig tartó rendkívüli közgyűlésnek feladatát. Miután az elnök, a napokban megérkezett vívőeszközöket (3 pár víkard, 2—2 darab mell- és arcvédek, keztyűk és karvédek) bemutatta, a közgyűlést megnyitá, a mely következőleg folyt le:

1. A mult ülés jegyzőkönyve felolvasatván — hitelesítettett.

2. Titkár olvasta a kiküldött három tagú bizottság által kibővített alapszabályokat, melyek egész terjedelmükben elfogadtattak és a m. miniszteriumhoz megerősítés végett mielőbb való elküldetésökkel az egyesületi titkár megbízott.

3. Elnök bemutatta Morzsányi budapesti cég által küldött egyesületi jelvény mintáját, mely minta azzal a javítással fogadtatott el, hogy közepén az egyesület színei — kék és barna — legyenek. A jelvény különben igen csinos, „Ó-becsei Kerékpár-Egyesület” körirattal, belsején pedig „kedv, küzdés, kitartás” jelszavakkal van ellátva. Hogy a megrendelendő mennyiség tudható legyen, aláírási ív kibocsátása határozottat, mit — azt hisszük — minden működő tag alá fog írni. A jelvény ára 1 frt 50 kr leend.

4. Következett a viadal- és versenyszabályok felolvasása. Némi módosítással elfogadtattak. Nyomban megtörtént a versenyszabályok értelmében szükséges 13 tagú versenybizottság megválasztása is. A választás eredménye a következő: elnök: Vissy Károly kir. közjegyző; tagok: Pesitz J. közs. mérnök, dr. Weinberger I. egyl. orvos, Rödiger I., Szedressy Ö., Loos G., Szegő F. egyl. elnök, Osztrogonác F., e kapitány, Kovács F., dr. Grünbaum Pál, Fárbás J., Laczkovits K., Balaton Gy.

5. Ezután olvastatott az egyesület becsületbiróságának szabályzata, a mely csekély változtatással jóváhagyott.

6. Az utolsó szabályzat az egyesület gyakorlatainak szabályzata volt, mely szintén elfogadtatott. Végül az elnök indítványára határozottat, hogy az alapszabályoknak a miniszteriumtól való visszaérkezése után — ha az egyesület pénzügyi viszonyai engedik — a többi szabályzatokkal együtt kinyomattassanak. Ezzel az ülés feloszlott.

— s. —

Ki a gentleman?

Báró Jósika Lajos a „K. A. C.” elnökének közgyűlési beszédje.

(Vége.)

Az elősoroltak teszik szerintem a gentlemant; azt a gentlemant, kinek társaságát keresem, kinek barátsága által magamat megtisztelve érzem.

Én uraim, önök társaságában otthon érzem magam, mert tudom, hogy gentlemanok között vagyok. Én önöknek irányomban mutatott szivességét nagyra becsülöm, mert jele, hogy önök engem szintén gentlemannak tekintenek. Mint gentleman tehát gentlemanok között megengedhetem magamnak, sőt (mint e társulat legkorosabb tagja, kinek egy hosszú élet tapasztalatai

sok alkalmat nyújtottak arra, hogy közéletünk szükségével bővebben megismerkedjem), hivatva is lehetek önöket egy nagy, egy nemes, egy hazafias feladatban való közreműködésre felszólítani, t. i. arra, hogy igyekezzünk hazánkban, nemzetiségünkben fentartani, gyarapítani mind ama vonásokat, melyek a valódi gentleman teszik. Nemzeti életünkben megmérhetetlen fontosságú feladat ez, melynek hordereje nálunk nemcsak arra való, hogy a társas élet göröngyeit simítsa, hanem egyszersmind nemzetiségünk politikai existenciája körül forgó életkérdés.

A politikai élet terén szereplő nemzetek számbavételével csakhamar rájöhettünk, hogy közöttük a magyar nemzet kis csoportot alkot, melynek hazájában más nemzetiségek is nem csekély számban telepedtek le; mely nagy hatalmasságoktól körülvéve, közöttük oly vérrokonokra nem talál, kiknél, e rokonságnál fogva, szövetségére számíthatna. De ez ne aggaszson. Ne mulasztjuk el a hazánkba honosult más nemzetiségek bizodalmit megnyerni, igyekezzünk azon szomszédainknál, kikkel közelebbi érintkezésben vagyunk, rokonszenvet gerjeszteni, és akkor a nemzeti erőt támogató szövetségesek nélkül bizonyynyal nem maradunk.

Századok elteltek és a magyar nemzet politikai életében a maga tekintélyét nyomasztó viszonyok között is képes volt fentartani, s erős a hitem, hogy századok eltelnek és ezen tekintélyét bírja fentartani, ha világszerte, hol a magyarnak híre van, el lesz ismerve, hogy a magyar nemzet gentleman nemzet.

Oda hatni, hogy nemzetünk e jó hírét a mívelt világban fentartsa és továbbra is kiérdemelje: nagy, nemes és hazafi törekvés, mely minden kebelében tejlődő erőtől megkivánhatja, hogy közreműködésével segítse.

Nem lehet tagadni, hogy törvényhozásunk és kormányunk, népe érdekeit atyai szívvel felkaroló jó királyunk vezérlete alatt, nemzeti életünk fejlődése körül buzgalommal ne működnek; de szabad institucziók közt ellenszenvet gerjesztő tutorság az, ha az államhatóság a maga intézkedéseiben a közönség támogatására és közreműködésére nem számít.

Demokratikus elemeink szavazat többségét több vidéken a nyers tömeg adja, s midőn ez a körülmény oly befolyásoknak ad helyet, melyek között az önzés a nép jogait önérdékében aknáthatja ki: nem állanak ma nálunk a demokratikus elemek ott, hogy állami életünk existenciája feltételeinek biztos támaszát alkothassák.

A míveltebb osztályok feladata marad tehát, a közélet politikai önállóságát lankasztó hiányokat azzal pótolni, hogy a különböző preszsiók és cselszövények hatását ellensúlyozva, a közélet mozgalmainak helyes irányt és a higgadt megfontolás eredményeinek nyomtétot adjon. Ily osztályok egybeállítását nem bizom a polczon álló hatalomra, sem a pártoskodás küzdelmeinek eredményére, mert egyik úgy, mint a másik egy túlnyomó erő kifolyása, s mint olyan, általános bizodalomra nem számíthat. Ellenben egy szabadon szövet-

kező társaság, mely a politikai életben senkivel sem teszi magát ellentétbe, tiszta jellemével és helyes fel-fogással a közéletben oly tekintélyre tehet szert, hogy irányában senki sem fog bizalmatlansággal lenni.

Athletikai Clubunk szövetsége abban a szerencsés helyzetben van, hogy közéletünkben ily tekintélyt bir kivívni és hízélgés nélkül mondhatom, hogy ebben a tekintetben az első lépésnél már jóval tovább haladott.

Ebből a szempontból kiindulva, engedtem meg magamnak hattyúdalom búcsúszavaiban önök előtt kiemelni azt, mi a társadalomban Clubunk tekintélyét fentartja, és figyelmükbe ajánlani azt az utat, melyen haladva, tekintélyével hazánk és nemzetünknek nagy szolgálatot tehet.

Távol állok attól, hogy önöket e szavaimmal a politikai élet mezejére kívánjam vezetni. Nagy hiba volna annak küzdelmeit a társadalmi életünk érintkezései közé átplántálni, mert ha az első érleli a politikai fejlődést, az utóbbi surlódásai felemészti a nemzeti erőt. A mit én kívánok, nem egyéb, mint nemzeti életünk tekintélyének fentartása, mit csakis nemzeti erők egyesítésével lehet eszközölni. És a mig emezt fentartani, amazt szilárdítani bírjuk, addig hazám, nemzetem jövője felett kétkedni nem tudok.

Bocsánat uraim, ha a netalán igen is hosszúra nyúlt beszédemhez befejezésével még egy nyilatkozatomat és ebből kifolyó rövid szavakba foglalt kérésemet csatolom.

Előre haladott időkorommal testi erőm is hanyatlik; az ész tehetsége gyöngül, hozzájárul még az is, hogy változott körülményeim, eddigi működéseim szék-helyétől távol tartanak. Ezeknél fogva nemcsak magamnak, hanem a közönségnek is tartozom azzal, hogy a közéletben olyan helyet el ne foglaljak, melylyel egybekötött feladatoknak továbbra is megfelelni magamat képesnek nem érzem. Vissza kell tehát lépnem mindazoktól az állásoktól, melyeknek a közélet érdekében eddigelé megfelelni kívántam, és ezek között az előttem oly szívesen viselt atletikai club elnökségétől is. Mondhatom, hogy ezen állásomtól nehezen válok meg, mert azt a szíveséget, melylyel önök igyekezetemet elismerték, tanácsaimat figyelembe venni, támogatni, foglalkozásaimat pótolni mindenben készek voltak, soha se tudom elfelejteni. Fogadják ezért forró köszönetemet és engedjenek annak a kérésnek is helyet, hogy jó emlékekben ezentúl is tartsák meg azt, ki önök társaságában kedvét lelte; kinek öröme volt, ha tehetsége szerint a fiatal erők fejlődését elősegíthette; kinek büszkesége volt és lesz, ha a Kolozsvári Athletikai Club, melynek elnöki székét több évig elfoglalni szerencsém volt, virágozni fog s tagjai mindenütt és mindenkor, mint a valódi gentlemanok mintái tünnek fel.

Az aradi országos tornász-ünnepély.

Az országos tornaünnepélyt rendező albizottság nevében dr. Sallai Béla és Nagy Sándor Ormós Péter Aradmegye alispánját fölkérték, hogy az

ünnepély alkalmával az egyik diszelnöki állást foglalja el. Az alispán ur készségesen elfogadta a diszelnökséget s biztosította a küldöttséget az országos ünnepek iránti jóakaratról.

* * *

Az országos tornaünnepélyre már megkezdődtek a jelentkezések s az ünnepély igen érdekesnek ígérkezik. Vidékről jelentkezett a pozsonyi, nagy-kanizsai, marosvásárhelyi, resiczai, oraviczi és a budapesti (budai) tornaegylet. A budapesti tornaegyletből következő tornászok jelentkeztek: Jenny Antal elnök, Csik Imre, Rónay Emil, Zsingor Mihály egyleti művezető, Zsingor Árpád, Fest Jenő, Bély Mihály egyleti tornatanító, Tichy Tivadar, Follért Károly, Mauer Rezső, Stuchly Miksa, Exner Győző, Krenedits Gyula, Benkő Ferencz, Türnböck Károly, Dietzl Károly, Dietzl Gusztáv, Dietzl Lajos, Kollár Lajos egyleti alelnök, dr. Czölder János, Tichtl János, Törzs Kálmán, Dürr Károly, Nagy Sándor, Tóth Gerő, Védffy Győző, Friedl Ede, Hodossy Lajos, Csizik Béla, Zlinszky Lajos társulati pénztárnok, Stolp Ferencz, dr. Makua Arthur, Egger Oszkár, Dobay Kornél, Eszterhay Ferencz, Brunner Imre, Csery Kálmán, Andrassy Antal, Martens Ede lovag, Benke Ferencz, Klivényi József, Kornai Imre, Kapus Béla, Ehrenhöfer Aladár, dr. Zlinszky János, Bellházi Emil, Kontra János, Zakay Géza, összesen 48 tornász.

A pozsonyi torna-egylet Andor Tivadar elnök által képviselteti magát:

Az oraviczi tornaegyletből jelentkeztek: Magnin Adorján művezető, Sztretkovicz Ferencz polgáriskolai tanár, Funka Károly adótitizs.

A resiczai torna-egylet 10 tagot jelentett be, kiknek nevei később közöltetnek:

A marosvásárhelyi torna-egylet képviselője: Balla Attila. A nagy-kanizsai torna-egylet 5 tagot jelentett be.

* * *

A budapesti nemzeti tornaegyletnek következő tagjai vesznek részt az aradi országos tornaünnepélyben: Hegedüs Sándor, az országos tornaszövetség elnöke, országos képviselő, Bernáth Béla, Hunyady János, König Géza, Fiedler Jenő, Bokelberg Ernő, Bokelberg Ede, Kugler János, Deutschländer Nándor, Székely Géza, Goldmann Gándor, Spitzer József, Weitzenfeld Gusztáv, Stern Alfréd, Réthy Menotti, Totis Lajos, Stern Adolf, Kell Hugó, dr. Vetsey István, Keresztessy Sándor, Maurer Rezső, Kampis Lajos, Szedlacsak Lajos, Porzsolt Gyula, Szilágyi F. Lajos, Kramer Henrik, Schön Lipót, Bilek Károly, Beznauer Izidor, Geitner Zsigmond, Altschul Lajos, Bérczy Sándor, Braun Emil, Kanitz Jakab, Varga Jenő, dr. Mátyus Arisztid, Körber Ferencz, Temesváry István, Kriszhaber Leó, Oheroly János, Kereszty István, Balogh Bódog, Kun Gyula, Tarnok Károly, Maurer János, Zeiler Kálmán, Vermes Lajos, Héder Sándor, Horn Emil, Szuk Géza, Leitner Zsigmond, Lázár Pál, dr. Szalagyi Aurél, Schlesinger Marcell, összesen 54.

Kaposvárról Beksits Ignác főgymn. tanár, Szarvasról Oláh Miklós tornatanár jelentkezett.

Az eddig jelentkezettek összes száma 124.

KÜLÖNFÉLÉK.

A „Budapest hegyvidéki turista egylet“ ismerkedési estélye az Eötvös villa báli termében fényes női közönség résztvevése mellett emelkedett hangulatban folyt le. Az első szónoklatot a nemes hivatású egylet

buzgó elnöke Mérő János királyi tanácsos a turista egylet bájos nőtagjaira emelte. Örömmel konstataulta egyuttal, hogy a „Farkas“ és „virág-völgyi“ új turista utakat legközelebb ünnepélyesen megnyitandják. Utána jeles költőnk Várady Antal tartott egy szellemtől sziporkázó toasztot, az egylet szentháromsága, Mérő elnök, Bobula és Garai alelnökökre. Dr. Sonnenfeld szólott végül lelkesen a turista egyletnek társadalmi amalgamizáló működéséről, poharát az egyetértésre üritvén. A banquetet egy rögtönzött táncmulatság fejezte be, melyen a jeles szónokok, távgyalogló fiatalság és a szép nem között kifejlődött „távtánczolásban“ ez utóbbiak győztek.

Budapest hegyvidéki Turista-egylet tánczvigalma a svábhegyen augusztus hó 25-én zajlott le, még pedig örömmel constatálhatjuk, teljes sikerrel. Már délután 5 órakor vette kezdetét a turisták szereplése. Eddig a svábhegyen még nem szokásos katona térzene vonzotta össze, mondhatni az összes kint nyaraló elegans közönséget a fogaskerekű vasut felső állomásánál elterülő kedves sétányra, 8 órakor vonult fel az egész társaság a tánczteremhez, hol reggel 2 óráig katonai és cigányzene mellett a legvidámabb kedélyvel mulatott együtt s mindenki ezen életrevaló egylet biztos felvirágzása reményében távozott a legközelebbi viziontalátásig a jövő hétre tervezett esti holdvilágítás melletti nagyobb kirándulásig. A társaság az elite Budapest összejövele volt, megpróbálkozunk néhány előttünk ismert nevet felsorolni, hogy nem teljes e névsor, tulajdonítható annak, hogy hivatalos összeállítás nem történt meg: Mérő Jánosné, dr. Schnierer Gyuláné, Pucher Józsefné, gróf Keglevich Béláné, Wolfner Józsefné, Ruh Henrikné, özv. Ébnerné, Spitzer Zsigmondné, Görög Istvánné, Garay Károlyné, Jakobey Károlyné, Schunda Wenczelné, Mautner Ödönné, Adler Károlyné, Leipziger Vilmosné, Gergelyi Kálmánné, dr. Várady Antalné, Black Józsefné, Vidats Istvánné, Eröss Zsigmondné, Jankó Jánosné, Tiller Samuné Öetl Antalné, Ibl Lajosné, Szitár Dénesné, Tóth Lajosné, Dubez Józsefné, Gregersen Miklósné, Vuk Lajosné, dr. Vaszilievits Jánosné, ifj. Placht Józsefné, Grecsák Károlyné, Róth Józsefné, Weisz Fülöpné, Leyer Jánosné, Fellegi Viktorné úrnők, Hirsch Lenke, Pucher Bella, Adler nővérek, Obláth Juliska — Szegedről — Ebner nővérek, Kordin Mariska, Black Ella, Vidats Irma, Jakobey Ilona, Schunda Irma, Dubez nővérek, Gregersen nővérek, Leipziger, Engelbach, Boros, Gergelyi kisasszonyok. — E hiányos névsor is elég képet nyújt e valóban oly impozánsul sikerült mulatságnak, melynek legnagyobb eredménye már is tapasztalható az eddig csak is maguknak élő társaság tömörülésében. Gratulálunk a rendezőségnek.

A makói tornaegylet f. évi augusztus hó 25 és 26-án rendezett 1-ső házi versenye minden tekintetben szépen sikerültnek mondható. A 12 pontból álló verseny eredményéből mint különösen szépen sikerülteket kiemeljük: 1-ször a 10 klmtnyi versenygyaloglást. Kemény Géza 62 $\frac{1}{2}$ percz alatt, Keller Gábor 63 $\frac{1}{2}$, Jilly Béla 70 percz alatt tették meg szabályszerű menésben. Többi sebb pontjai voltak még a versenynek magas ugrás póznával, melyben dr. Dedinszky Béla 240 cmt. ugrott. A szergyakorlatoknál Halász Gyula és Füzes-séry Győző mutattak rendkívüli ügyességet. A síkver-

senyben Jilly Béla 11 percz alatt futotta be a 3200 méteres pályát. A 250 méteres gátversenyben Tóth József 40 másodpercz alatt könnyen győzött. — Ezek kívül volt még: Súlydobás távolságba, magas ugrás (szabadon), ökölvívás, kardvívás, gerelyvetés, gyorsfutás és távugrás, melyek, tekintve a kezdet nehézségeit, szintén sikerülteknek mondhatók. A győzők különféle érték-tárgyakból álló, úrnők-, lányok-, urak- s egyleti nevet viselő díjakat kaptak, a versenyt a vármegyeház lampionokkal díszesen kivilágított kert helyiségében társasvacsora és virradtig tartó táncz követte. A jelenvolt hölgyek között ott láttuk: Bánffy Gyulánét Gizella és Ilona leányaival, özv. Barna Zsigmondnét Boriska leányával, Török Imrénét Bella leányával, Hegedüs Sándornét Ilona és Mariska leányával, dr. Vendel Jánosnét Gabriella nővérével, Juhász Istvánnét Amália leányával, Szöllősy Antalnét Ilonka és Boriska leányával, Csécsi Miklósnét Jolanka leányával, Kalenda Arminnét Ilonka és Mariska leányával, özv. Oelhornnét Mariska leányával, Bartholomeidesz Jánosnét Ida leányával, özv. Deinszky Gyulánét, Szentes Vidornét stb., ezeken kívül sok vidéki tornász és sport kedvelő, mindnyájan készséggel konstataáltak, hogy ez ünnepély szép sikere élénk képviselője a makói kedélyes társadalmi élet ujjá bredésének.

Zártkörű mérkőzés. A Stefánia-uti 121. számú villatelen nagyszámú közönség jelenlétében, melynek tekintélyes részét hölgyek képezték, a nemzeti torna-egylet több tagja zártkörű mérkőzést tartott. A versenybizottság tagjai voltak: Bokelberg Ede elnök, Stern Géza versenybíró, Donáth Sándor titkár, Mátrai Jenő pályamérő, Weisz Dezső indító, Tigermann Nándor időmérő, Dick A. Ernő, Leitner A., Pick Arnold intézők. A megnyitó versenyen Hauser Lajos az első díjat, Stettner Ödön a második díjat; a recordversenyen (hölgyek díja) az első Horner Ármin, a másodikat Sachs Lipót; a magas ugrásban az első díjat Sachs Lipót, a második díjat Totis Lajos; a sikversenyen (Handicap. távolság 120 méter) az első díjat Sachs Lipót, a második díjat Horner Ármin; a súlydobás-távolban (súly 12 klg.) az első díjat Steiner Miksa (5.72 méter), a második díjat Totis Lajos (5.49 méter); a távugrásban az első díjat Totis Lajos (5.11 méter), a második díjat Sachs Lipót (5.4 méter); a gátversenyen (Handicap, táv. 100 méter, 3 gáttal, 85 ctm. magassággal) az első díjat Kun A., a második díjat Stettner S.; az akadályversenyben (táv. 200 méter, 5 akadálylyal, 3 gát, 85 ctm. magassággal, egy $2\frac{1}{2}$ méter széles árok, egy 1 méter magas deszkafal), az első díjat Klein Gyula, a második díjat Totis Lajos; a sikversenyben (táv. 1 angol mértföld) az első díjat Aczél Miksa, a második díjat Zelmanovits Sándor nyerték. A versenyen, mely esti 7 órakor ért véget, totalisateur is működött.

A makói torna-egylet elnökévé a legközelebb tartott közgyűlésen Kemény Mihály kir. tanfelügyelő, alelnökévé dr. Wendel János megyei főorvos, egyleti orvosá dr. Fodor János városi főorvos választatott meg.

„HERKULES NAPTÁR”

Szeptember 2. A pécsi atletikai club őszi versenye.
Szeptember 15. A K. A. C. jelentkezési zárnappja VIII. viadala.

- „ 22. A K. A. C. közgyűlése a városház tanács-termében.
- „ 22. Jelentkezési zárnappja a Kolozsvár—besztercei bajnoki versenygyaloglásra.
- „ 23. A K. A. C. VIII. nyilvános viadal.
- „ 27. Kolozsvár—besztercei bajnoki versenygyaloglás.
- „ 29. A K. A. C. jelentkezési zárnappja a sikversenyekre.

Október 7. A K. A. C. síkversenyei a sétátéren.

November 3. Jelentkezés a kolozsvár—sz.-fenesi versenygyaloglásra.

„ 3. Jelentkezés a K. A. C. vívó-versenyeire.

„ 11. Kolozsvár—sz.-fenesi versenygyaloglás.

„ 11. A K. A. S. vívó-versenyei a házi viadalon.

Szeptember 30. Velociped-verseny Bécsben.

Kiadja: Porzsolts Jenő.

Tartalom: Panasz. Kuzskó István-tól. — Táv-evezés Budapesttől Siófokig. Pekár Gyula-tól. — Az első tornaóra. K. L.-tól. — Távgyaloglás Budapestről Siófokra. Wurfert Lajos-tól. — Egy-egy észrevétel a bicyclin. Borbély György-től. — Az „Ó-becsei Kerékpár Egyesület” közgyűlése. — Ki a gentleman? Br. Jósika Lajos-tól. — Az aradi országos tornász-ünnepély. — Különfélek. — Hirdetések.

Sport-egyenruházati kellékek raktára.

Tricot-ingek és harisnyák

mindenféle színben és alakban, az

athleta, veloczipéd, torna, vívó, korcsolyázó, vadászó, lovagló, turista stb. sport üzöi számára.

Testgyakorló és sportegyletek egyenruházati kellékkel megrendelés szerint készíttetnek egy színben, vagy csikosan.

Sportverseny sapkák, verseny- és training ingek, torna-cipők, verseny-nadrágok, sport-övek, sport szövetek, vadász-harisnyák, vadász-mellények.

== Az iskolai tornázás egyenruházati cikkei ==

a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árak mellett kaphatók

SIGMUND JÓZSEF

vászon, kész fehérnemű-, szövött és rövidáru-raktárában,

Budapest, IV., városház-utca 2—4. szám.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel postafordultával és bérmentve szolgálók. 11—22

Dr. Jaeger Gusztáv normál alsóruházatának, valamint a családi életben használatban levő vászon-, kész fehérnemű-, szövött- és rövidáru raktára.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 1 frt.

Félévre 2 frt.

Égész évre . . . 4 frt.

Egyes szám 20 kr

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTİK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal:Budapest, VII. kerület,
Erzsébetváros, Akácfa-
utca 7. sz. I. em.Kéziratokat vissza nem
küldünk.Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet,” a „Balaton-Egylet,” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Kerékpár-Egylet,” a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Torna-Egylet,” a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre,” a „Budapesti Sport-Club,” a „Budapest Hegyvidéki Turista-Egylet,” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,” a „Debreczeni Torna-Egylet,” az „Egyetemi Athletikai Club,” „Első Magyar Vívó-Egylet,” az „Érsekújvári Vívó- és Torna-Egyesület,” a „Fertői Csónakázó-Társaság,” a „Győri Csónakázó-Egyesület,” a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,” a „Kolozsvári Athletikai Club,” a „Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Fővárosi Vívó-Club,” a „Körmendi Athletikai Club,” a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,” a „Magyar-Ovári Torna- és Vívó-Egylet,” a „Magyar Velociped-Club,” a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,” a „Lévai Torna- és Vívó-Egylet,” a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,” a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Kamizsai Torna-Egylet,” a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,” a „Nemzeti Hajós-Egylet,” a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,” az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,” az „Ó-Budai Torna-Egylet,” a „Pannónia Csónak-Egylet,” a „Pécsi Athletikai Club,” a „Pozsonyi Hajós-Egylet,” a „Pozsonyi Torna-Egylet,” a „Privigyeyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,” a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet,” a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,” a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,” a „Szabadkai Torna-Egylet,” a „Szarnasi Korcsolyázó-Kör,” a „Szegedi Csónakázó-Egylet,” a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Szegedi Torna-Egylet,” a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet” s az „Ujvidéki Kerékpár- (Bicycle-) Egyesület”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Magyar velocipédezők országos egyesülete.

Évekkel ezelőtt e lapok szerkesztőségében értekezlet tartatott, hogy mikép volna lehetséges a magyarországi velocipédezőket egy hatalmas egyletben tömöríteni. Azt gondoltuk ekkor, hogy a létező velociped egyletek szövetségével a cél elérhetjük, de ez nem létezt. Az aradi tornanőpályával a lent egybegyűlt pár velocipédező ismét felvette az egyletek szövetségének eszméjét, sőt elhatározottat, hogy e célból a fővárosban értekezlet hívassék egybe.

Időszerűnek vélem tehát, hogy most hányjuk vessük meg az egyesülés módját. Az egyletek szövetségének eszméjét én ez időszerűt elvetendőnek tartom, mert ezzel az ország velocipédezői közül csak a kisebb részt nyernék meg az egyesületnek. De meg különben is kissé neveltséges volna a létező pár velociped egylet szövetsége, mert az egyleti tagok száma alig haladna meg a 150—200-at. Míg e számmal szemben az országban legalább ezer velocipédező van.

Vegyük azonban tekintetbe az alakítandó országos szövetség célját is.

Ez egyesület céljai volnának: országos versenyek rendezése a fővárosban és a vidéken; a velocipédezők utazásának megkönnyítése; utak, útirányok jelzése, velociped térképek készítése; a velociped-irodalom segélyezése; velociped-vendéglők kikeresése; az egyes vidéki bizottsági tagok útján a vidéki utazások még a külföldiek számára is kellemessé tétele stb. Mind e célok könnyebben érhetők el, ha nemcsak a létező velociped egyletek tagjai alakítják az országos egyesületet, hanem az ország minden velocipédezői.

Egy ily nagyobb szabású egyletben aztán jobban is megférnek egymás mellett (illetőleg egymástól távol) a különböző társadalmi állású tagok. És ez nálunk fontos dolog, hol minden sport-egylet egy-egy társadalmi kasztnak felel meg, szemben a külföldi egyletekkel, hol épen ez egyletek a legdemokratikusabb intézmények.

A tagsági díjat is sokkal csekélyebbre lehetne szabni, ha az ország minden velocipédezőjét tagnak lenni remélhetjük. Mondjuk, hogy az évi rendes tagsági díj 2 frt volna. E két forintért a tagok a versenyeken mint nézők ingyen vennének részt, ép így kapnák az egylet hivatalos lapját. Tagok nemcsak velocipédezők lehetnének, hanem e sportot gyámolítók is.

A vidéken ez egylet aztán segítségére lehetne az egyesületek alakulásának. Egyik club sem találhatná riválisát ez új egyesületben, mert nem zárja ki az egyletek hatáskörét, csak olyanra vállalkoznék, melyet sem egy egylet, sem az egyletek szövetsége ki nem vihet.

Azt is bátran remélhetjük, hogy egy ily hatalmas egyesületnek az egyes községek, kerületek és megyék főnökei is könnyebben megteszik a velocipédezők bizottsága és kényelme érdekében a teendőket. Remélhetjük különben, hogy a legmagasabb körök is érdeklődni fognak az ügy iránt.

Még azt a neveltséges anomáliát is fel kell említenem, hogy míg nálunk nincs ilyen régen nélkülözött országos egyesület, addig a londoni, berlini és bécsi e fajta szövetkezeteknek tőlünk számos tagjaik vannak, sőt konzulaik is. Annyira van már a dolog, hogy dacára lapunk tiltakozásának Bécsben osztrák-magyar velociped bajnokságért versenyeznek.

Első győztesnek ezüstérem, másodiknak — ha legalább hárman versenyeznek — bronzérem.

XI. Síkverseny. (Zárt verseny.) Táv: 1000 mtr. Díjak: elsőnek ezüstérem és tiszteletdíj, másodiknak bronzérem. Az érmek csak akkor adatnak ki, ha a kitzított tér 3 perczen belül tétetett meg. A tiszteletdíj időre való tekintet nélkül kiadatik elsőnek, ha legalább hárman indulnak.

XII. Akadályfutás. (Zárt verseny.) Táv: 320 mtr 10 akadálylyal. Az akadályok a következők: 1) 3 méter széles árok; 2) 2 méter széles, 1 méter magas kettős sövény; 3) 1 méter magas sövény és 2 méter széles árok. A 4) és 7-dik akadály mint az első, az 5) és 8-dik mint a 2-dik, a 6) és 9-dik mint a 3-dik, a 10-dik mint az első. Árokbaesés — árokbalépés disqualificál. Díjak: elsőnek ezüstérem, másodiknak — ha legalább hárman indulnak — bronz érem.

XIII. Vigaszverseny. Részt vehetnek mindazok, kik a viadal napján — bár versenyeztek — első díjat nem nyertek. — Nevezés a helyszínen a versenytitkárnál. Táv: 200 méter. Elsőnek beérkező a „M. A. C.” tagjai által felajánlott tiszteletdíjat nyeri.

A viadal megtartását a választmány a nevezések eredményétől teszi függővé.

A versenybizottság.

A magyarországi tornaegyletek szövetségének aradi ünnepei.

Arad, 1888. szeptember 8 és 9-én.

Hazai társadalmi és egyesületi tevékenységünknek kétségkívül egyik legmagasztosabb, leghasznosabb és legmesszebb kiható tényét azon egyesülés képezte, mely Hegedűs Sándor országgyűlési képviselő és a Nemzeti torna-egylet szeretett elnökének erőteljes kezdeményezésére és az ő országosan tisztelt működése alapján 3 évvel ezelőtt hazai jelesebb torna-egyleteink között létrejött.

A szövetség — nemes célja a tornázás fejlesztésével a magyar ifjúságnak izmosítására és harcziassabbá tételére irányul és e szent célú lehetetlen, hogy minden igaz magyar ne a legnagyobb lelkesedéssel kövesse.

A szövetség igazgató bizottságának 3 évi lankadatlan működése és agitációja után ma már 28 torna-egylet képezi az országos szövetséget és én erősen hiszem, hogy a többi 82 torna-egylet is 420 tagjával legközelebb csatlakozni fog a szövetséghez.

A szövetségben benne vannak: a Nemzeti t. e., a budapesti (budai) t. e. Az ó-budai t. e. A magyarországi torna-tanítók egylete. Az aradi t. e. A soproni torna és tűzoltó e. A szegedi t. e. A temesvári t. e. A kolozsvári torna vívó e. A pozsonyi t. e. A pancsovai t. e. A n.-kanizsai t. e. A debreczeni t. e. A sárospataki akadémiai t. e. A fogarasi t. e. A szabadkai t. e. A fumei t. e. A losonczi torna vívó e. A magyaróvári torna vívó e. A marosvásárhelyi t. e. A resinaczabányai t. e. A szatmár-németi t. e. A szombathelyi t. e. Az újpesti t. e. A „Selmeczi akadémiai atletikai club.” A „Balassa-gyarmati t. e. Az oravicza-

bányai torna kör és a budapesti III-ik kerületi torna-és vívó-egylet.

*

A szövetség apostoli hivatását a vidéki országos gyűlésezések díztornázások és versenyeknek rendezésére fektetvén, szerencsésebb választást nem is tehetett Aradnál, melynek lelkes lakossága, bájos női, az ottani jeles vezetés alatt álló torna-egylete, és a kiket előbb kellett volna említenem a vármegye hazafias fő és alispánja és a város polgármesterei és főjegyzője páratlan lelkesedéssel igyekeztek, hogy a két napi ünnepélyek fényben és ragyogásban előttünk feledhetetlenek legyenek.

A víg tornász csapatoknak fogadtatása, azoknak ingyenes elszállásolása, a kitünő banquette-k, kirándulások és a kedves tánczestély rendezése, mind oly lekötelező magyar vendéglátásra vallottak, melyet az egész világ csakis édes hazánk határain belül élvezhet.

Szeptember 8-án d. e. 10 órakor Arad város stylszerű városházának díszes tanácstermében folyt le élénk résztvevés és még élénkebb viták között a szövetség II-ik közgyűlése, melynek kimagasló részét a szövetségi elnöknek meleg hangon tartott szellemes megnyitó beszédje képezte. A szövetség igazgató bizottságának a közgyűlés elé terjesztett igen érdekes és tanulságos évkönyvből lapunk legközelebb bő kivonatokat fogván hozni, a szövetségi elnök szép beszédéből ennek a statisztikai oldalról ide vágó részeit mellőzve (helyszíni jegyzeteink alapján) csak a következőket hozzuk: „3 év telt el azóta, hogy az országos kiállítás ideje alatt megalakult torna-szövetség üdvös működését megkezdette; akkor még nem lehettek azzal az eszmével sem tisztában, hogy mily irányban kell a szövetkezett egyleteknek solidaris tevékenységét kifejteni; eleinte maguk sem tudhatták mily feladatok várnak reájuk. Első 3 évük gyakorlatilag csak egy pionir szolgálat lehetett, kutatni a szövetség jövő tevékenységének talaját, előkészíteni a jövő szép épületének kiviteli tervezetét; közben buzdítani az egyeseket összehozni a különböző érdekeket, a testvér atletikai clubbokkal szemben keresni az összetársulhatóságának fonalát, megtörni a tornászati szent ügyével oly keveset törődő közvéleménynek csökönységét, kiegyeztetni az ifjúság társadalmilag sok irányban szét mállott elemeit. Mind ezen nehéz és göröngyös úton szónok és jeles vezérkara igen sok akadályra találtak és sokszor teljes tétlenségre voltak kárthatva, de azért ezen csira fejlesztő és talaj készítő működésük, a szorgalmas levelezés, statisztika gyűjtés, buzdítás, a kiterjedt közönynek leküzdése már is gyümölcsöket hajtottak és ha az ország egészséges közvéleménye reménylhetőleg mielőbb öntudatára ébred és átfogja érezni a szövetség nemzet erősítő szent hivatásának roppant horderejét szónok legbensőbbben meg van arról győződve, hogy néhány év alatt már a magyar tornászok combattansainak ezrei vonulhatnak a szövetség trikolorjai alatt és úgy szónok mint a szövetség igazgatójának bizott-

sága nagy nemzeti feladatuknak sikerdús teljesítésében a jövő 3 évben már szerencsésebb helyzetben fognak lenni.

A szövetségi elnök erősen hangsúlyozta, hogy jövő működésüknek főfeladatait képezendik: a további alapos szervezés, az előtornász képezés az egyesetek ember anyagának egyenletes megművelésében az egyenruházat megállapításánál, valamint a közös alapon szervezendő verseny szabályokban a kívánatos egyöntetűséget behozni, a testi fegyelmet a testi fegyelemmel párosítani.

*

A lelkesen megéljenzett elnöki beszéd után a szövetségi közgyűlés megállapította a testgyakorlatok paedagogiájának szempontból nagy fontosságú előtornász képzés szabályzatát, levette a napirendről a versenyszabályokat. (Ez tán még is kár volt, mert néhány torna-egylet mint p. u. a szabadkai is, még 3 éven át üzheti azt a komikus és a tornaegyletek hagyományos szokásaival, alapszabályaival de tán még közvetlen céljaival is merőben ellenkező eljárást, hogy qua torna-egylet derűre-borura osztogatja az „Országúti bajnoki,“ „Magyarország viadora,“ „torna bajnok“ stb. furcsábbnál furcsább címeket, adományozhatja a „M. A. C.“ mintájához teljesen hasonló arany-, ezüst- és bronzérmekek rendezhet országos, sőt nemzetközi viadalokat, dístornázásokat, adhat értékes tiszteletdíjakat és mindezekkel beszéljünk valahára nyílt szívvel az egész sport világ előtt alaposan tovább blamirozhatja a magyar tornászok és athléták egymástól különálló de teljesen jogos álláspontját. A szövetségi közgyűlés legalább azt jelenthette volna ki, hogy addig is, míg minden torna-egyletre kötelező versenyszabályt alkot, elvárja a fentebbi anomáliáknak megszüntetését.)

(Vége következik.)

Barátosi Porzsoló Gyula.

Tourisztika.

Irta: Roth Márton, iglói főgymn. tanár.

I.

A ki valaha a Magas-Tátra egyik csúcsán állott s onnan végig tekintett a komoly fenségű ormokon és csipkézett tarajokon, a ki letekintett a sötét völgykatlanokba és hóval tarkázott hegyszakadékokba, a ki lepillantott a sziklaborított völgyekbe ezüst fényű partakjaival s mélán szunnyadozó tengerszemeivel, a ki gyönyörködött a fény és árny által előidézett, csak a fenhavasok közt észlelhető tünetekben: az képet nyert hazánk legnagyobb vidékéről, oly képet, melynek varázsszerű hatása maradandó, felejthetetlen s olyan élvezetben részesült, mely lélekemelő és véghetetlen boldogító.

Ehhez járul mint ellentét a világtól való elvonultság, az ünnepies csend, hol az óra ketyegésén kívül csak a vér lüktetése, a szív dobbanása hat hallhatóan fülünkhöz, ehhez mind az, mi magasztosként eddig csak képzeletünkben élt, s most szemmel láthatóvá lesz a hatalmas természet képében, védetlen leküncsre tá-

madva, ezt legmélyében megrázkódtatva. Érezzük parányiságunkat s úgy tetszik, mintha titkos szó azt parancsolná: térdre halandó, imádd e csodák mindenható teremtőjét.

És csodálatos! évezredekig ott állott Tátránk, ott a többi európai magas hegységek, de senki sem mert azok csúcsaira hágni, félelem és babona állotta útját a közeledésnek. Saussure, a híres genfi tudós, ki épen egy szárazdal elelőtt mászta meg először a Montblanc ormát, lebbentette fel a fátyolt s hirdette a fenhavasi világ pompáját. Példáját századunk elején több tudós követte, megmászván az Alpok más csúcsait. A tudomány embereihez nemsokára laikusok is csatlakoztak, s az utolsó évtizedekben annyira nőtt az érdeklődés, hogy 1857-ben megalakulhatott Londonban az első hegyi-egyesület, az „Alpine-Club.“

Az ilykép megindult mozgalom rövid idő alatt a szárazföldre is áthatott és most sorra létesültek hasonló irányú egyesületek; nevezetesen az „Oesterreichischer Alpenverein“ 1862-ben, a „Schweizer Alpen-Club“ 1863-ban, a „Clup Alpino Italiano“ 1863-ban, a „Deutscher Alpenverein“ 1864-ben, mely 1874-ben az Oesterr. Alpenvereinnal „Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein“ csíme alatt összeolvadt, az „Oesterreichischer Touristen-Club“ 1869-ben, a „Steirischer Gebirgsverein“ 1870-ben, a „Magyarországi Kárpát-egyesület“ 1873-ban, a „Club Alpin Français“ 1874-ben, a „Galicziai Tátra-egyesület“ 1874-ben, a „Siebenbürgischer Karpathenverein“ 1880-ban stb.

Jelenleg nem csak Európa minden művelt államában léteznek ilyen társulatok, hanem a többi földrészekben is s számukat körülbelül 90-re lehet tenni, 90,000 taggal s vagy 600,000 frt évi jövedelemmel, nem számítva az egyes osztályok által előteremtett tekintélyes összegeket.

Ez egyesületek rohamos növekvését és a tagokban való gyarapodását tekintve, önkényt felmerül az a kérdés: hogy mi a hódító eszméjük, mi a céljuk? Nem egyéb, mint a hegységeknek a modern szellemi fejlődés szülte aeszthetikai méltatása s reánk gyakorolt erősítő és nemesítő hatásának fokozottabb érvényesítése.

A modern hegyjáró és hegyászó az ú. n. turista első sorban el akar telni a hegyvilág nézésével. Ő is vándor, bottal kezében és táskával vállán, de jóval műveltebb, mint mult századokbeli elődje és ezzel ellenkezőleg nem a városokba áhítozik, hanem azokból el és ki a művészek óriás műterméibe, a természet hegyremekei közzé. Az örökzöld fenyeves akarja látni, hallani a tajtékzó vízesés zúgását, elmerengni a bérczi tó ragyogó tükrén, megszemlélni a mohfedte sziklatuskók halmazait és sorait, gyönyörködni a havasi flóra színpompájában s elragadtatva lenni az orom-lánczolat igéző látványa által. Ezért járja be a völgyeket, ezért hág fel a horhosokra és ezért mászsa meg a havasok csúcsait.

A hegyek közt tartózkodás ezen felül igen jótékony befolyást gyakorol testi szervezetükre is.

A nagyobbára szobai életre kényszerített város ember — mert t. i. ezek szolgáltatják a hegylátogatók legnagyobb számát — kevés és csak egyoldalú mozgást tevén, nagyon fölületesen vesz lélegzetet az épen nem kifogástalan levegőben. Az ezen mulasztással járó kártékony következmények, mindenféle bántalmak, testi és lelki kimerültség, el nem maradnak. Azonban a fenyvés-erdő balzsamos illata, a portól ment ozonos hegyi lég, a tiszta forrás-víz és a hegy-völgyjárás, mely a gyorsabb és mélyebb lélegzés következtében a tüdő és szív működését fokozza s testünk minden szervét

mozgásba készteteti, a szükséges izom-respiratiót előidézi, megannyi tényező arra, hogy napról-napra üdüljünk s megtámadott egészségünk néhány hét alatt tökéletesen helyreálljon.

Aldva-áldja különösen a szellemi munkások nagy száma a hegységeket, mint legmegbízhatóbb jötevőjét; a szellemi foglalkozás által előidézett kimerültségnek legjobb ellensúlyozója a testi mozgás s a kimerültségből eredt ideg bajokat egyedül a semmi által nem pótolható havasi levegő szünteti meg.

Ezen testi épüléssel karöltve jár a kedély felvidulása is. Nyomott hangulatban, ember társaival nem gondolva, semmi iránt nem érdeklődve megyen a fáradt városi ember föl a hegyek közzé. Rövid idő alatt feltűnő változás észlelhető rajta; komor hallgatagsága tűnedezik, a rég nem látott mosoly ismét újra visszatér ajkaira s a magába vonult ember kezd társaságba vegyülni. Az örökké ifjú természet hatása ez, mely új életkedvet nyújt mindazoknak, kik felkeresik.

Tanú-bizonysága ennek akármely kiinduló társaság. Jól esik néznünk azt a mesterkéletlen vidámságot, azt a tettetés nélküli nyájasságot, mely a résztvevőknél kifejezésre jut. Elégedett, és ezen elégedettségnek örvendő embereket látunk, kik kicsinyes bajaikat otthon hagyták.

Általában tapasztalhatjuk, hogy az emberek a hegyek közt mintegy kicseréltetnek; elnyomják rossz szokásaikat, nem mutatják érdes oldalait. Athatva azon érzelmétől, hogy a hegyvilág áhitatra készítő templom, levetjük az önösség és szeretetlenség köznapi öltönyét és felveszük lelkünk ünnepi ruházatát.

Testben és lélekben edzve, betelve a széptől, buzdulva a jóért, hagyják el a nyaralók és turisták a hegyeket. Nem csak a világ hatalmasai, hanem számos hivatalnok, tudós, tanár, lelkész, ügyvéd, orvos, gyáros, kereskedő, szóval a vezérlő intelligencia emberei keresik vissza és lelik is fel a hegyek, főként a havasok közt az eltűnt élet- és munkakedvet. Bizony sok intézet, falu, város, sőt ország megsínlené, ha a közművelődés ezen említett tényezői csak részben munkálkodhatnának, vagy épen teljes tétlenségre volnának kényszerítve.

Mennyi veszteség a szellemi tőkében! milyen csapás a közjólétre!

Az elmondottak alapján nagyon természetesnek fogjuk már most találni, hogy az üdültek mindannyian apostolaivá lesznek a hegyvilágnak, s fennen hirdetik szépségeinek gazdagságát, s testünk s lelkünkre való erősítő és nemesítő hatását; megfogjuk továbbá érteni azt, hogy miért küldik fel az orvosok a szellemileg ellankadt munkásokat nyaralás végett a havasok közé, s okadatoltnak találjuk a hegyi egyesületek abbéli törekvéseit, hogy a hegységeket ismertessék és feltárják.

Első feladatuknak az által igyekeznek megfelelni ezen egyesületek, hogy évkönyveket, kalauzokat vagy folyóiratokat adnak ki, melyekben értekezések, kisebb-nagyobb leírások és cikkek hegyvidékük minden sajátosságait tárgyalják; továbbá hogy tér- és tájképeket rajzoltatnak, illetve felvételnek és ezeket sokszorosítatják, miáltal egyrészt a geographiai tájékozás elősegítetik, másrészt pedig a nem mindenkitől vagy nem mindig látható valóság némileg pótoltatik, végre az által, hogy különféle gyűjteményeket összeállítanak vagy hegyi muzeumokat létesítenek.

Különösen a kiadványok azok, melyek a befizetett tagsági díjaknak úgyszólván egyenértékét s a tagok közt az összekötő kapcsot képezik.

Nem szenved kétséget, hogy a hegyi egyesületek ez irányú működésének már igen sokat köszönhet a tudomány, nevezetesen a földrajz és a természet-tudo-

mány; valamint azt sem lehet tagadni, hogy ily úton az ismeretek népszerűsítettnek, irántuk az érdeklődés felköltetik s a legszélesebb körökben terjesztetik.

És bizonyos, hogy az e téren kifejtett munkásság maradandó emléket fog biztosítani az egyesületeknek még akkor is, ha mindjárt megemléltendő u. n. praktikus alkotásai idők múltán eltűntek.

(Vége következik.)

Vitorla versenyek.

A fertői csónakázó-társaság által 1888. évi szeptember 23-án (vasárnap) d. e. 9 óra után tartandó

nyílt vitorla-verseny feltételei.

A verseny helye: a Rákos előtti Fertő. — Háromszögű pálya kétszer körülhajózva. — Távolság 15 teng. mértföld. — (27·8 kilom.).

Nevezési záridő: 1888. évi szeptember 9-ének (vasárnap) déli 12 órája. — A nevezések dr. Fischer Gyula, társasági művezetőhöz (Sopron színház-utca) intézendők. Részt vehet e versenyben minden amateur vitorlás yacht és csónak, kormányosok szintén csak amatőrök lehetnek. Felmérése a yachtok- s csónakoknak szeptember 22-én (szombaton) d. u. 2 órakor vétezik foganatba a társaság kikötőjében. — Fel nem mért yachtok a versenybe nem bocsáttatnak. Az időelőnyök kiszámítása a társaság versenyszabályainak 27. §-a alapján történik.

Díjak: Első díj: Ezüst serleg, mely a nyertes hajó tulajdonosának birtokába adatik, tulajdonosává a serlegnek az leendő, ki azt legelőször nyeri meg három ízben, bár nem egymásután, de mindig ugyanazon hajóval. — Az egyes nyertes hajók és tulajdonosaik nevei a serlegre felvéstetnek. — Ezenkívül ezüst emlék paizs és a tétek kétharmada. — Második díj: Ezüst emlék paizs és a tétek egy harmada. — Harmadik díj: Ezüst emlék paizs.

Tétek: Minden egyes yacht után 10 frt, szeptember 9. után 20 frt. — A tét egyuttal bánatpénz s a nevezéssel beküldendő.

Az indítás a társaság versenyszabályainak 17. §-a értelmében: összindulás időhatározással.

A verseny-vitorlázásra nézve a fenhivatkozott szabályok mérvadók.

Legénység száma: 5·50 m. vizvonatosszú yachton 3, azonfelül 6·50 m.-ig vizvonatosszú yachton 4, azonfelül 7·50 m.-ig vizvonatosszú yachton 5 ember lehet.

Versenylobogóul minden versenyző csónak négy-szögletes, az árbóc csúcán viselendő lobogót köteles használni, mely a nevezésnél bejelentendő s körülírandó.

Óvások s egyéb netáni vitás kérdések érdemében a verseny bizottság ítél végérvényesen a versenyszabályok alapján.

Ha az indulástól számított hat óra eltelté után a célhoz egy hajó sem érkezik be, a verseny semmis s annak a jelenlegi feltételek mellett leendő megtartása 1888. évi szeptember hó 30-án d. e. 9 órájára halasztatik el.

Gyülekező helyül szeptember 23-án reggel 8 óra-
kor a társaság csónakháza tüzetik ki.

Sopron, 1888 évi augusztus hó 7-én.

Dr. Szilvász Márton,

a fertői csónakázó-társaság elnöke.

X Sigmund Józsefnek mai számunkban foglalt hirdeté-
sére fölhívjuk olvasóink figyelmét.

Velociped-verseny.

A „Jó szív“ országos népnepély bizottsága által Budapesten 1888. augusztus hó 20-án a nagy iparsarnok körül hirdetett vasparipa versenyek, a városliget nagy körönd gyalogjáróján tartatott meg. A versenybizottság következőleg alakult meg. Versenybíró: Porzsolt Gyula; igazlító: Vermes Lajos; indító: Kaszás István; időmérő; Kükemezey Árpád. A versenyek lefolyása következő volt: I. Külföldi vendégek versenye. Táv 2 kör. Nyitva minden szerkezetű gépen ülő külföldi amateur gentleman club tagjai részére. Győztes lett erős küzdelem után Fritz Meidhardt a „Radfahrige des Männerturnvereins Nürnberg“ tagja, jó második L. Scheurich szintén ezen egylet tagja, harmadik lett Biskupski Ferencz a „Hannover Bicycle Club“ tagja. Az első és második győztes értékes emléktárgyakat kaptak.

II. Nemzetközi vasparipa verseny. Táv 10 kör. Nyitva minden egylet tagja részére. A verseny lefolyása rendkívül érdekes volt. A pálya 600 méternél (egyszer körül) nagyobb.

Az első körben, mindjárt az indulás után Philipovich Emil vette át a vezetést, nyomon Neidhardt Fr., Schultes Emil, Scheurich L. és Biskupski Ferencz követték. A második kör kezdetén Neidhardt Fr. és Scheurich L. kiállottak. Vezetett Philipovich, utána Schultes és Biskupski F.

A többi körök kezdetén a sorrend következőleg állott: 3 kör: Sch. vezetett, utána B. és Ph. 4 kör: Ph. Sch. B. 5 kör: Sch. Ph. B. 6 kör: B. Ph. Sch. 7 kör: Ph. B. Sch. 8 kör: B. Ph. Sch. 9 kör: B. Ph. Sch. 10 körben Schultes Emil a „Budapesti Kerékpár Egylet“ tagja érkezett elsőnek. Szép szabályszerű ritmikus tiprásának köszönhetette győzelmét. 1 méterrel utána Philipovich Emil érkezett másodiknak. Gyenge harmadik volt Biskupski Ferencz a „Hannoveri Bicycle Club“ tagja.

A fentebbi kimutatásból láthatjuk, hogy Philipovich E. 4 kör kezdetén vezetett, Schultes E. 3 körnél és Biskupski Ferencz szintén 3 körnél.

Schultes már a múlt évben a „B. K. E.“ nemzetközi jellegű versenyeken is jó formát mutatott s reményeinkben most sem csalatkoztunk.

A műversenyt is ezrek nézték végig. Első sorban Ulrich (Nürnbergből) lépett fel, utána közvetlen Neidhardt Ferencz (Nürnbergből). Mindketten az iskola gyakorlatoktól kezdve a legmagasabb műgyakorlatokig mindent szép testtartással és eleganciával végeztek. Kettőjük között az elsőseget eldönteni csak club által rendezett szakszerűen megállapított propositiók alapján lehetséges.

Tény az, hogy a szintén jelenlevő Nicol Kaufmann-tól a világ bajnokától és Mr. M'Anney Championtól ki „Star-Bicyclén“ ugyanezen gyakorlatokat csinálja mint az előbbi nagyobb összefüggésben és teljes szabatsággal, de majd mind ugyanezeket láttuk.

Az eddig ösmert legjobb magyar művelocipedisták Vuits István az „Achilles Egylet“ tagja (Zentáról) Popovits Dusán a az „Achilles Egylet“ tagja (Belgrád-

ból), Vermes Lajos (Szabadkáról) képességeik és fellépésükkel nem maradnak annyira távol a világbajnokoktól, ha tekintetbe vesszük ezt, hogy két rendszert, két iskola tanítványait, — minden irányban összehasonlítani bizonyos nehézséggel jár. E nehézség részben leküzdve lesz akkor, ha mindnyájan együtten a mi mennél rövidebb idő alatt kívánatos volna — egy előre kiírt műversenyben közreműködnének.

Nem lesz felesleges felsorolnom mindazon velocipedisták neveit kik ezen jótékonycélú ünnepélyen akár mint versenyzők, akár mint versenybizottsági tagok közreműködtek. N. Kaufmann (Rochester N. Y.), F. Wernecke, (Dessau Radfahrer Verein 85) Bantler Jódön (B. K. E.) Oscar Tiemann (Radfahrer Vereinen Bremen) Geon Dietze (Dresden A.) C. W. Diederichs (R. V. Celle.) Heinrich Schumacher (R. V. Wilhelms hausen) E. Kleinschmil (Hannoverscher B. C.) Tóber János (Budapesti Kerékpár Egylet tagja), Gajarszky István („B. K. E.“) Schuller János Imre (B. K. E.) Mandl Gyula („B. K. E.“ pénztárnoka) Lehotzky János („B. K. E.“) Szabó Sándor („B. K. E.“) Biskupski Ferencz („Hannover B. C.“) Fritz Neidhardt (Nürnberg) Ernst Gravert („Sorauer Radfahrer Verein“) L. Scheurich (Nürnberg) Vándory József („B. K. E.“ Schuller Ant. Ernő („B. K. E.“) Philipovich Emil („B. K. E.“) Muzsik Károly („B. K. E.“) Emil Schneider („Wiener Bicycle Club“) Schultes Emil („Budapesti K. E.“) Rob. Keidel (Berlin B. Club, „Phoenix“) Kiss József (B. K. E.).

Az ünnepély fényét következő városok egyleteinek küldöttsége, kik egyenruhában jelentek meg, — nagyban emelték: Rochester (Anglia), Dessau, Bréma, Dresda, Celle, Wilhemshausen, Hannover, Nürnberg, Berlin, Budapest, Szabadka, Kolozsvár, Pozsony. Minden bizonnal az elért eredmény a magyar velocipedisták emlékkönyvében egy szép lapot fog betölteni.

Achilles.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk újtján megszerezhető, még pedig a következő árakon:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama	6 ft
„ „ 1885-iki „ „	8 „
„ „ 1886-iki „ „	8 „
„ „ 1887-iki „ „	8 „

Uszási eredmények.

Talán nem érdektelen, időközönként egy-egy pilantást vetni a külföldre és figyelemmel kísérni a külföldi úszók mozgalmasságát. Talán-talán mégis csak fog egyszer hatni a jó példák serege hazai sportüzdönkre és létesül az, ami nélkül az úzás mint sport elhal: egy úszóegylet vagy szövetség.

A legközelebbi „külföld“: Ausztria! Székvárosában: Bécsben alig 2 éve, hogy megtették az első lépéseket úszóversenyek rendezésére és máris oly szép egyleti élet létezik, hogy hazánk — melyben már 10 év előtt rendeztek oly távúzásokat, milyeneket Bécsben csak 10 év múlva fognak látni — példát vehetne rajta. A fiatal egylet tagjai augusztus 14-én rendezték első nagyobb kirándulásukat; mely d. u. 6-kor vette kezdetét a missdorfi gátnál. A hét úrból álló társaság 21 perc múlva ért a Lia-clubházhoz, mely körülbelül 3500 m.-nyire van. Augusztus 18-án a második kirándulás volt: indulópont a Donauhori missdorfi clubháza volt, míg a cél a cs. k. katonai uszoda képviselte, mely körülbelül 7200 m.-nyire van. Erős ellenszél dacára 35¹/₂ alatt tették meg az utat.

Németországban nagy és heves harcok folynak

a „vizes“ dicsőségért! Augusztus 19-én és 20-án rendezte a boroszlói úszóegylet érdekes nemzetközi versenyeit. Első napon az ujonnan épült Kerber-féle uszodában versenyeztek, mely 50 m. hosszú és 25 m. széles; ugrótornya 7 m. magas. A 14 éves fiuk 60 méteres versenyen 1 p. 9 mp. eredményezték. A 18 évesek versenyében — 120 méter — 2 p. 26 mp. eredmény mutatkozott. A háton uszás 30 m. fejfélé és 30 m. lábfele felé való úszásból állott, melyben Kniese F. (Berlin) győzött 1 : 45 alatt. Igen jó eredményt mutat a buvárbukás verseny, melyben Kubis J. (Boroszló) 2 p. 12 $\frac{1}{2}$ mp.-ig maradt víz alatt. Hazai gyenge buvárainknak példányképpül szolgálhat. Ezután következett a németországi bajnoki ugróverseny, melyben Dschenfzig E. (Magdeburg) vitte el az aranyérmét 353 ponttal. A második napon a zedlitzi tóban versenyeztek (közel Boroszlóhoz); az a tó 40—60 m. széles és 500 m. hosszú s ebből 300 m. egyenes rész. Átlagos mélysége 8—10 m. A versenypálya derékszegű négyszöget képezett, melynek szélessége 20 m., hossza 150 m. volt; közel a parthoz fekszik, úgy hogy a közönség figyelemmel kísérheti az egész versenyt. A 250 m. megnyitó versenyben Kniese F. győzött 4 : 40 alatt. A németországi bajnoki távúszásban — 1500 m. — Lorentzen O. (Hamburg) győzött 28 : 54 alatt. Tehát 1882. óta — 42 : 45 — az eredmény 14 p. 1 mp. idővel javult. Tehát ugyanegy távolságnál a folytonosan versenyt rendező egyletek negyedórai javulást mutatnak! Mikor mondhatunk majd hasonlót nálunk? A győztes a legelőnyösebb uszási módot alkalmazta: folyton jobb oldalfekvésben kizárólag balkézrel (nyújtott karral) dolgozik egyidejű lábtempókkal. A Germania-versenyben — 500 m. csak melluszás — Riedel K. (Boroszló) győzött 10 : 54 alatt. A 250 m. akadályúszásnál Röhrs W. győzött 10 : 41 alatt. Buváruszás versenyek nálunk jóformán ismeretlenek; itt pedig Alkier A. 35 m. úszott 1 : 8 alatt víz alatt és pedig eltévesztett ferde irányban, egészen a tó fenekén; miből azt lehet következtetni, hogy a győztes becsukott szemekkel úszik. Az időeredmény nagyon jó. Este a „Magyar Király“ szálloda nagy termében társasvacsera és a díjak kiosztása volt.

Ha a győztesek eredményeit számítások alapján vesszük, úgy azt látjuk, hogy 125 méteres versenypályahossz mellett áramlat nélküli vízben 100 m. megúszására 1) a megnyitó versenyben 1 : 52. — 2) a németországi bajnoki v.-ben 1 : 55 $\frac{6}{10}$. — 3) a Germania mellúszó v.-ben 2 : 6 $\frac{8}{10}$. — 4) a gátúszásnál 2 : 9 $\frac{8}{10}$. — 5) a sziléziai bajnoki v.-ben 2 : 8 $\frac{2}{10}$. — 6) a vigasz-versenyben 2 : 4 $\frac{8}{10}$ idő kellett; míg az ugyanekkor megtartott uszó mester-versenyben 100 méterre 2 : 28 $\frac{3}{10}$ esik. Tehát a mesterek itt is rosszul úsznak!

Angliában az évenként megtartani szokott amatőr távúszás — 9·2 km. ez idén augusztus 11-én tartották meg a Themsen Londonban a Putney híd-tól a Charing-Crossvasuti hídig. Az idő kedvezőtlen volta dacára 14. vettek részt; győztes A. E. France lett 18 méterrel, ki már két ízben nyerte el ugyane díjat s így a bajnoki serleg végleges birtokába jutott. Második G. Bell lett, ki 1884 és 1885-ben nyerte el a díjat. Eredményként az angol lapok 17 : 17 : 07 hozták, mi azonban kétségkívül sajtóhiba s így nem használható. — Az 500 yard (450 met.) bajnoki versenyben, mely ez idén aug. 27-én 12-szer volt kiírva, a londoni Lambeth-fürdő hőse I. Nutall volt. E kitűnő úszó már többször lépett a nyilvánosság elé és idei 3 győzelmével a bajnoki serlegvégleges tulajdonosává lett.

Eredmény 7 : 25 $\frac{1}{3}$. Második lett 9 méterrel H. Booden és e mögött 7—8 méterrel Brickett harmadik.

Egy halálesetről is megemlékezhetünk. A 28 éves amerikai hidugró: Larry Donovan, Londonban vízbe fulladt — részegen. Rengeteg magasságokról való leugrásairól volt híres. Így pl. a 60 méter magas Niagara hidról ugrott le, később pedig a 82 méter magas East-River hidról, mely Newyork és Brooklyn között van.*) Amerikai rendőrség ezen tetteiért elfogta; kiszabadulása után Angliába jött, hol a Waterloo-Themse-hidról leugrott álnév alatt. Dolgai rosszul mentek és így — inni kezdett, de nem vizet, hanem brandyt. Augusztus 6-án éjjel fölkelve egy ittas társaság köréből, kijelentette hogy a Hungerford hidról leugrik a Themsebe. Le is ugrott, néhányszor feljött a felületre, azután eltűnt örökre.

Pola, 1888. szeptember 13-án.

Schwanda Gusztáv.

KÜLÖNFÉLÉK.

Új mell- és karvéd. Kellemes hírrel lephetjük meg a vivás kedvelőit. Sztrakay Norbert fővárosi vivómester, a vivásnál használandó oly mell- és karvédet kombinált és talált fel, mely 23816. sz. a magyarosztrák monarchiában kizárólagos szabadalommal lett kitüntetve. A „Sztrakay-féle szab. mell- és karvéd“ rendkívüli előnyeivel fogva valóban oly rég óta érzett szükségét és hiányt pótol, melylyel a vivás tanulása- és gyakorlásánál eddig minden vivónak igen sokat kellett vesződnie. Ez új véd nagyon megkönnyíti a tanulást, és minden veszélyes részt kellőleg biztosít a vágások ellenében.

A nemzeti tornaegyletben szept. 12., 13. és 14-én folytak le a XXXVI-ik tornapóttanfolyam hallgatóinak vizsgálatai, díszes közönség jelenlétében. Bokelberg Ernő művezető elnökte mellett Dr. Vajda Emil, Obert Ágoston és Lehoczky József tanárokból álló küldöttség meghívására, a miniszteriumtól megjelentek a vizsgálatokon Berzeviczy Albert államtitkár, Dr. Markusovszky, Leövey és Dr. Klamarik osztálytanácsosok, Bakos t.-bíró, Dr. Sontagh Avris, Dr. Vétsey stb. Ugy a gyakorlati, mint az elméleti vizsgálatoknál jelen volt Hegedűs Sándor, a nemzeti tornaegylet elnöke. A tanfolyamban 9 középiskolai tanár, 8 elemi tanító és 1 okleveles tornatanár vett részt. Szept. 12-én délután a gyakorlati vizsgálat folyt le fényes eredménnyel. A tornászok felvonulása után tagszabadgyakorlat és vasbotgyakorlat következett. Végre két csapatba sorakozva az I. cs. Maurer tanár vezetése alatt a lovon és nyújtón mutatott be rendkívül sikerült s meglepő gyakorlatokat, a II-ik cs. Bokelberg Ernő vezetése mellett a korlátot és magas ugrással ügyeskedett, a szabadgyakorlatokat Bokelberg Ernő vezette. Szept. 13-án és 14-én az elmélet, történet, vezénylés s boncztanból történtek meg a vizsgálatok. A vizsgálóbizottság teljes meglegedését nyilvánítja a látottak és hallottak felett. A vizsgálat végével igen sikerült banket következett.

*) A magasságok összehasonlítása ezéjából álljanak itt a következő hiteles adatok: a budapesti vámbáz magassága 23 méter, a régi városház tornya pedig 44 méter, ugyanúgy az izraelita templom tornyai. Tehát a városház tornya tetejébe még egy ily tornyot ha képzelünk, megkapjuk ama borzasztó magasságot, melyről Donovan minden veszély nélkül vízbe ugrott.

Irodalom. A „Kolozsvári Athletikai Club“ II-ik évkönyvéből még fenmaradt néhány füzött példány díszesen, piros vászonba bekötöttet és 1 frt 25. előállítási árban megrendelhető Illing Sánhor a „K. A. C.“ pénztárnokánál, Kolozsvár Hoszu-szappan-utca 5. sz. Vidékre postán küldve 1 frt 30 kr.

Szomorú végű tornaünnepély. Mult vasárnap délután egy megható szerencsétlenség vetett végett az ostende-i nemzetközi tornaünnepélynek, melyen hatvan belga, három francia, egy angol és egy luxemburgi társulat volt képviselve. A 400 tornász díszes menetben vonult be a Willington-hippodromba, a hol a király is megjelent. A szabadgyakorlatok megkezdődtek, mikor egyszerre Belgium egyik leghiresebb tornatanára De Parmentier összerogyott s pár percz mulva meghalt. Az egyik tribünön az elhunyt felesége is jelen volt, a ki azonnal elájult. Erre a király s utána a közönség mélyen megrendülve elhagyta az épületet, mire a tornászok is hazavonultak.

A pozsonyi hajósegylet története. 1862—1887.
Irta: Aixinger László. E czim alatt egy igen csinos kiállítású nagyformájú könyvben olvashatjuk hazánk legrégebbi csónakegyletének 25 éves fejlődését, mutatóanyagokat a jövő számokban hozunk belőle.

A nemzeti tornaegylet. Teréz- és belvárosi fiókegyesületeiben a tornászati gyakorlatok f. é. október hó 1-től kezdődőleg a fiókegyesületek helyiségeiben (nagy-mező-utcai polgári iskola és városház-tér piaristák-épülete) hetenkinti három órában és pedig a terézvá-

rosi fiók-egyletben: kedden, csütörtökön és szombaton este 1/28 órától 1/29-ig; a belvárosiban: hétfőn, szerdán és pénteken este 7-től 8-ig tartanak

„HERKULES NAPTÁR”

- Szeptember 22. A K. A. C. közgyűlése a városház tanács-termében.
 „ 22. Jelentkezési zárnap a Kolozsvár—besztercei bajnoki versenygyaloglásra
 „ 23. A K. A. C. VIII. nyilvános viadal.
 „ 27. Kolozsvár—besztercei bajnoki versenygyaloglás.
 „ 29. A K. A. C. jelentkezési zárnapja a sikversenyekre.
 Október 7. A K. A. C. síkversenyei a sétatéren.
 November 3. Jelentkezés a kolozsvár—sz.-fenesi versenygyaloglásra.
 „ 3. Jelentkezés a K. A. C. vívó-versenyeire.
 „ 11. Kolozsvár—sz.-fenesi versenygyaloglás.
 „ 11. A K. A. S. vívó-versenyei a házi viadalon.
 Szeptember 30. Velociped-verseny Bécsben.

Kiadja: **Porzsolt Jenő.**

Tartalom: Magyar velocipédzők országos egyesülete. Porzsolt Jenő-től. — A „Magyar Athletikai Club“ A versenybizottság-tól. — A magyarországi tornaegyletek szövetségének aradi ünnepei. Barátosi Porzsolt Gyula-tól. — Tourisztika. Roth Márton-tól. — Vitorla versenyek. Dr. Szilvássy Márton-tól. — Velociped-verseny. Achilles-től. — Uszási eredmények. Schwanda Gusztáv-tól. — Különfélék. — Hirdetések.

A tavaszi és nyári sport-saisonra a legujabb divatu minták érkeztek!

Az **ATHLETA, VELOCIPÉD, TOURISTA,**
torna, vívó, lovagló stb. sport üzöi számára.
VERSENY-OLTÖNYÖK, TRICOT-INGEK és
HARISNYÁK mindenféle színben és alakban.

A sport-versenyek összes kellékei:

sportverseny sapkák, verseny- és training-
ingek, torna cipők, verseny-nadrágok, sport-
övek, sport-szövetek a legnagyobb választékban s
a legjutányosabb árak mellett kaphatók

Sigmund József

vászon, kész fehérmű-, szövött és rövidáru-raktárában,

Budapest, IV. kerület, városház-utca 2—4. szám.

Testgyakorló és sportegyletek egyenruházati kellékei megrendelés szerint készíttetnek egy színben, vagy csikosan.

**Az iskolai tornázás egyenruházati cikkeinek s Dr. Jaeger Gusztáv normál alsó-
ruházatának,** valamint a családi életben használatban levő vászon-, kész fehérmű-, szövött és
rövidáru raktára.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel postafordultával és bérmentve szolgálók.

13—22

Előfizetési díj:
 Negyedévre . . . 1 frt.
 Félévre 2 frt.
 Egész évre . . . 4 frt.
 —
 Egyes szám 20 kr.
 —
 Hirdetések felvételnek
 a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség
 és
 kiadóhivatal:
 Budapest, VII. kerület,
 Erzsébetváros, Akácfa-
 utca 7. sz. I. em.
 —
 Kéziratokat vissza nem
 küldünk.
 —
 Bérmentetlen leveleke:
 nem fogadunk el.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet,” a „Balaton-Egylet,” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Kerékpár-Egylet,” a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Torna-Egylet,” a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre,” a „Budapesti Sport-Club,” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,” a „Debreczeni Torna-Egylet,” az „Egyetemi Athletikai Club,” „Első Magyar Vívó-Egylet,” az „Érsekújvári Vívó- és Torna-Egyesület,” a „Fertői Csónakázó-Társaság,” a „Győri Csónakázó-Egyesület,” a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,” a „Kolozsvári Athletikai Club,” a „Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Fővárosi Vívó-Club,” a „Körmendi Athletikai Club,” a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,” a „Magyar-Óvári Torna- és Vívó-Egylet,” a „Magyar Velociped-Club,” a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Lévai Torna- és Vívó-Egylet,” a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,” a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Kamzsi Torna-Egylet,” a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,” a „Nemzeti Hajós-Egylet,” a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,” az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,” az „Ó-Budai Torna-Egylet,” a „Pannonia Csónak-Egylet,” a „Pécsi Athletikai Club,” a „Pozsonyi Hajós-Egylet,” a „Pozsonyi Torna-Egylet,” a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,” a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,” a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet,” a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,” a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,” a „Szabadkai Torna-Egylet,” a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,” a „Szegedi Csónakázó-Egylet,” a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Szegedi Torna-egylet,” a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet”
 s az „Újvidéki Kerékpár- (Bicycle-) Egyesület”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A testgyakorlatok barátaihoz.

Ha Magyarországot az ujság száma után itélnők meg, úgy hazánk a legmiveltebb országok egyike volna. Lapjaink oly számmal vannak, milyennel dicsekedhetnénk, ha nem ismerné mindenki a lapok legtöbbjének középszerű anyagi állapotát.

E sajnos körülmény a szaklapokra nézve különösen ismert.

Mit mondjunk akkor mi, a testgyakorlatok közegei? — Lapunk e negyeddal ötödik évfolyamát fejezi be és bár egyedül állunk e téren, a közönség ma is csak alig teszi lehetővé, hogy hivatásunknak eleget tehesünk.

A legmagasabb és legszélesebb körű szellemi támogatás mellett ez egyedüli magyar sportlap kiadása nehéz gondokkal jár, mert daczára a valóban páratlanul olcsó előfizetési árnak, előfizetőink száma ma sem felel meg a kiadási költségeknek.

Mi nem üzletből szerkesztjük és adjuk ki a lapot, de kötelességből tartjuk fenn.

Megvárhatjuk tehát a magyar testgyakorlatok igaz barátaitól, hogy anyagi támogatásukkal segítsenek, nem rajtunk, de a mindenki által szükségesnek tartott lapon. — Bizalommal fordulunk olvasóinkhoz; fizessenek elő lapunkra és igyekezzenek ismerőseik minél tágasabb körében terjesztetni.

A szerkesztőség minden lehető megtett eddig is és ezután is meg fog mindent tenni, hogy la-

punk a magyar testgyakorlatok minden mozzanatának hű képét adhassa.

A „Herkules” előfizetési ára:

egy negyed évre 1 frt
 fél évre 2 „
 egész évre 4 „

Az előfizetési pénz a „Herkules” szerkesztőségéhez (Akácfa-utca 7. sz.) küldendő.

Az elmúlt évad.

Beállt az ősz, idején való lesz egy kis visszatekintés az elmúlt nyári sőt a tavaszi idényre is; hogy mik történtek a testedzés ügyének fejlesztése és haladása érdekében.

Mielőtt részletesebben ismertetném a sport egyes ágai történetekét, ki merem mondani, azon meggyőződésemet, hogy ez év is határozott hanyatlást sőt pangást mutathat fel, mondhatni kivétel nélkül.

Nem fejtegetem ez alkalommal az okokat melyek előidézői voltak e szomorú dolgoknak, ezt külön-külön minden egyes neménél a testedzésnek hosszabban kellene tárgyalni, hagyom ezt máskorra, jelenleg csak rövid történetét akarom hozni az elmúlt évadnak.

Megbocsátanak sport barátaink, ha első sorban a tornászattal foglalkozom, de ez nálunk a legrégebb s legelterjedtebb intézmény; indokolt tehát elsősege.

Igaz, hogy tornászati rendszerünk, minden inkább csak nem kedvező a nyári működésre de a míg az előző években olvashattunk legalább egyleti kirándulásokról, ezt ez évben nem tehattuk; mindössze is egy kimagasló eseménye volt a tornászok működésének, a még ifju

de nagy reményű orsz. tornaszövetség gyűlése és testgyakorlati ünnepélye; bár tekintve, hogy hazánkban hozzávetőleg mondva, 50 egyesületnek van circa 4500—5000 tagja, s a szövetségbe 28 egyesület lépett be, és a nagy gyűlésen, hogy mégis oly kevesen vettek részt, mint e lap más helyén olvasható, ez is bizonyítéka a közönynek és hanyatlásnak.

Athletikai clubjaink egész elhallgattak, részben pedig a multakhoz képest úgy mennyiségben, mint minőségben határozottan gyengébb életképességet tudtak felmutatni, ez utóbbi szól különösen a budapesti Athletikai clubra, mely a helyett, hogy jó példával menne előre, bizony nagyon vékony szabásu versenyt rendezett a nyáron s hogy magának a club igazgatóságának elveszett már reménye a jövőben, jele az őszi verseny propositiók végére tett szomorú megjegyzés, hogy a versenyek csak kellő számu nevezések mellett tartatnak meg.

A kolozsvári igen szép erélylyel és példás kitartással küzd a nemes ügy mellett, méltób pártolást érdemelne a kolozsvári ifjak részéről. Versenyei azonban szintén eltürik a kritikát.

A szabadkai, körmendi, zentai, selmeczi, egri, nagybecskereki, zsolnai atletikai clubok majdnem a semmivel határos szerepet vittek, a fiatal pécsi club fárad és küzd a közönnyel, tekintve azonban a club élén állókat reményünk van, hogy nem fog a pécsi torna egyesület szomorú sorsára jutni.

A csonakászati, sport ide haza nagyon csendesen volt, sem verseny sem nagyobb kirándulást nem rendezett egyik egyesület sem, pár kisebb matchet kivéve, nem volt felemlítésre méltó. A pozsonyi kitünő hajóegyesület is 25 éves fennállását szerény családi körben ülte meg, a helyett, hogy az eseményhez méltó fényvel egy országos ünnepélyt rendezett, a budapesti nemzeti és Hunnia egyesületek, bár eveztek, de többet is tehetett volna; a győri keszthelyi, nagybecskereki, szegedi, temesvári, komáromi, csónakegyesületekről, semmi hír nem hallottam, aluszak babéraiakon (?); csak egy egyesület van, mely igazán megfelelt hivatásának, s hogy többet nem produkált, ez a több egyesületek közönyösségén mult, s ez a «Neptun» evezős egyesület.

A vízi sport másik ágában, az uszásnál semmi feljegyzésre valót sem észleltem, ha csak azt nem, hogy beszéltek egynehányan egy uszó egyesület alakításának szükségéről.

Velociped egyesületeinkről sem lehet jobbat mondani, még a Budapesti kerékpáregyesület nagy versenye is elmaradt, a vidéki egyesületek pedig alig, hogy élnek, egy páran tettek kisebb tourákat, volt egy rögtönzött nemzetközi verseny a Jó szív ünnepén, tekintve célját s a rendezés módját, meg lehetősnek mondható.

Bizony a szegény testedzés ügye aludta nyári medve álmát, s ezzel sport barátaink nem nagy szolgálatot tettek neki.

Paris Benő.

A magyarországi tornaegyletek szövetségének aradi ünnepi.

A közgyűlés a szövetség pénzügyeinek kezdetlegeségénél fogva, tételes költségvetést nem terjeszthetvén elő elő az ezután és elnökség utján fog kivételesen összeállítani és engedélyeztetni.

A szövetség egyenruházatának megállapításánál a sorok írója a legmelegebb védelmére kelt a veres triko ingnek, de az aesthetika ellen a hamvas színű Jäger ing fogadtatott el. Az egész világ versenyző ifjusága elhagyta már a bő ujjas ingeket és az ily mocskos színű Jäger ingeket csak a bicyclisták szokták a poros országutakon hordani és az öreg mellbetegek ismert negligéje.

Megemlítem itt a szenvedélyes szónok Szilágyinak egy leszavazott indítványát, mely a görög nyelv kizsorítását és helyette a tornaszatunk hadászati alapon leendő előadását célozta.

A közgyűlés legszebb tettei közé sorolhatja, hogy Szilágyi Lajos indítványára és e sorok írójának felszólalására az erdélyi közművelődési egyesület javára a szövetség tagjai 100 frtot adakozván, a szövetség alapító tagja lett.

Szövetségi elnökkel közfelkiáltással és nagy lelkesedés között Hegedűs Sándor újra megválasztott. (Ehhez mi is őszintén gratulálunk.) első alelnökké az aradi torna egyesület rokonszenves elnöke Dr. Robitsek Ágoston, titkárrá a buzgó Kredics Gyula. A második alelnöki pénztárnoki számvizsgálói és választmányi tagok megválasztása a számadások megvizsgálása és a felmentvény megadása után a közgyűlés bezáratott és a tárgyalások heve alatt megéhezett tornászserg egy kitünő banquette-nál újra egyesült. A diktókról csak a bucsu ebéd után beszélek.

*

Az nap este az aradi városliget csinos táncztermében egy fényes torna bál tartatott és különösen mi, kik már fájdalom nem tartozhatunk a versenyzők combatansai közé, ugyancsak bele merültünk azoknak a gyönyörű szemeknek a nézésébe, bele a tüzes tánczba és az aradi borok tüzebe.

A szép hölgykoszoru virágai voltak: Lukácsy Lenke, Rosenberg Helén, Hartmann nővérek, Ring Aranka, Prinner nővérek, Kabdebó nővérek, Heintz nővérek, Eötvös Margit, Póhi Ilka, Reinhard nővérek, Kohn Juiza, Hauptwogel Ilka, Rosenberg Emma, Frankó Sarolta, Gásza nővérek, Klein nővérek (Németség), Glück Józsefin, Kondor Blanka, Hecker Amália (Pusztaszentpéter), Zinger Józsefa Versits Giza, Kohn Józsefin, Rubenescu Ilka, Vogel Henriette (Lippa), Szidig Aranka, Werner nővérek, Scherhag nővérek, Horovitz Klótild, Eisler Aranka Fürst nővérek, May Eszti, Robitsek Giza, Róth Amália, Blau Zseni, Rátz Giza, Zipfer Giza, Waltersdorfer nővérek, Lustig Aranka, Kövér Szilárdka, Temesváry Mariska, Steinitzer nővérek; Robitsek Ágostonné bálánya, Jakabfy Zoltánné, Lukácsy Lajosné, Avarffy Ferenczné, Ujlaky Józsefné, Szalay Béláné, Kosztolányi Antalné, Mittelman Bódogné, dr. Steinitzer Pálné, Széchy Ákosné, Steinitzer N.é, Izsokyné Pollak Vilmosné, Eötvös Gézáné, Böhm Adolfné, Pohl Károlyné, Ortutayné, Kugel Leoné, Dömötör Lászlóné, Dancs Ferenczné, Kohn Dávidné, Kabdebó Miklósné, Zichó Jánosné, Rátzné, Gajdos Józsefné, Róth Zsigáné, Nagy Farkasné, Róth Bertiné, Róth Zsigáné, Róth Albertné, özv. Solyosné.

Másnap d. u. 4 órakor hatalmas melegben kezdődött a sikerült dísztoronás.

Hát érdemes olvasóim itt már kevésbbé lelkes han-

gulatban irhatok, mert hogy Magyarország szözetes nagy ünnepére csak 86 m ü k ö d ő t o r n á s z álljon ki a sikra, ezt nem hittem.

Az egész kurta kis diszmenet — az aradi gymnázisták és fogadó, vigalmi stb. bizottságok polgári rendes egyenruhájú tagjaival együtt circa 120 tagot tett.

A disztornázás pályájának megválasztása sem volt szerencsés, mert a vásártér egyenletlen gyepén egy teljesen árnyék nélkül álló helyen, kitéve a nap intenzív sugarainak úgy a gyönyörű és nagyszámu publikum, mint a veres ingeseinknek alkalmatlan volt. A versenyek recordjai ilyen gyepes talajon előre láthatólag jók sem lehettek.

Az öszgyakorlatokhoz Lion-féle ellenvonulással sorakoztak; e gyakorlatok Nagy Sándor az aradi kitűnő torna tanár által teljes praecizitással voltak vezetve.

A két havi előtanulás magyarán megszokva training alatt bizonyára komplikáltabb és mutatósbabb öszgyakorlattal is felléphettek volna. A csapatbeli szertornázásnál megint egy tárgyilagos kritikát kell mondanunk, először a szerek nem helyes és aesthetikailag elhibázott grupirozását illetőleg, a mennyiben a versenytér közepe teljesen üresen hagyatott és a mozgosítható szerek által ki nem töltetett; másodszzr, hogy a szerek alatt és kiválóan az ugró gyakorlatoknál süppedő durva kavics talaj állott, mely a kivágott cipőseknek igazi akadályt (handicapet) képezett. A korlátot a budaiak excelláltak a par excellens korlátművész Béli Mihállyal élükön, a nyujton a nemzetiekből különösen Balogh elegans testtartása, és nyugodtságával, Vermes Lajos is sokat producált, de már nem a régi vervvel — hiába gyengülünk.

A versenyek a német imitációju combinált és egy-ség pontokkal számított magas ugrás és táv suly dobásból állottak.

Ép úgy mint a piszkos színű Jäger ing disz magyar tornaegyenruhának, úgy a német verseny combináció nem valók a magyar tornászoknak. Ha már torna egyleteink magas, táv és táv magasugrásokot, sebes és kitarító futásokat gát versenyeket, táv- és magas sulydobásokat, szóval majd az összes atletikai versenyeket gyakorolják, ám gyakorolják hát ezeket egészen természetszerűleg, az az külön külön, hogy az egyszerű recordok és nem az egy-ség pontok az összehasonlíthatás érdekében hiven constatálhatók legyenek és gyakorolják ezeket rendes neki-futásra alkalmassá tett kemény és egyenletes versenypályán.

A magas ugrásban 165 cm-el győzött Balogh Bodog, a sulydobásban Réthy Menotti 5 méter 48 cm. remek dobással. (Ez a szözetes disztornázás egyetlen szép verseny recordja.) Balogh a milyen kitűnő training és conditióban volt jó talajon a 180 cm. és megugrotta volna.

(Londoni legjobb record: 194 cm.) A verseny egy-ség pontoknak német pedantériájú összeállítás után 1-ső főgyőztes lön Balogh 23 egységgel, 2-ik győztes Réthy Menotti 21 1/2 egységgel, 3-ik győztes Körber Ferencz 15 egységgel (mind a 3-an a Nemzeti t. e. ből.) 4-ik győztes Exner (budai t. e.) 14 1/2 egységgel és 5-ik győztes Bezerédy László (aradi t. e.) 13 1/2 egységgel a versenyekben összesen 8-an vettek részt. Díjakul babér koszorukat nyerték.

A minta korlát és minta nyujtó tornázásban Bockelberg Ede, Oherolly János Maurer János, Bély Mihály, Zsingor Mihály torna tanárok. Exner, Balog, Réthy, Vermes Lajos, Bezerédy, Alexy, Müller, Csik Imre tüntek ki.

Disztornázás után egy diszebéd fejezte be a két napi ünnepélyek szép sorozatát, melyen Fábián László

főispán a Királyra és Királyi családra. Dr. Robitsek Ágoston Hegedüs Sándorra, Hegedüs roppant lelkesedést keltve Arad városára és Arad város h. polgármesterére. (Hegedüs langoló szavai harcziás hangulatba hozták veresingeseinket és gense marschban egyenként koczintottak vele) Szilágyi a sajtót és sport irodalmat és annak képviselőit éltette.

En ugyan ez alatt már az indóházban vártam a pesti vonat indulását, és így csak utólagosan viszonzhatom a sport irodalom részéről azon feltétlen rokonszenvet és szeretetet, melyel a magyar tornászok szövetségének szent ügye iránt viseltetünk.

Barátosi Porzolt Gyula.

(Vége.)

Szabályzat

az előtornászok képzése tárgyában.

(Az egyesületeknek elfogadásra ajánlva a „M. T. Sz.”-nek igazgatósága által. *)

1. A tornázási idény kezdetén minden tornaegylet tanfolyamot nyit az előtornászok kiképezésére.

2. A főlvetelt a tanfolyamra az egyleti választmány által kiküldött albizottság eszközli, melynek feladata a jelentkező tagok alapképességének vizsgálatán kívül, a kiszemelt egyleti tagok megnyerésére is kiterjed.

3. Az albizottság a tanfolyamra csak oly egyleti tagot vehet föl, ki legalább 22 éves, és a korlátot, nyujton, lovon s a szabad ugrásnál a II-od foku gyakorlatokra képes.

4. Az egyletben tényleg működő előtornászok a tanfolyamra föltétlenül jelentkezni s azt látogatni tartoznak.

5. Az előtornászokat e tanfolyamon az egyleti művezető (tornatanító) rendszeres elméleti és gyakorlati képzésben részesíti.

Az elméleti oktatás — három előadásra felosztva — kiterjeszkedik különösen.

1. a vezérlés elemeire,

2. a szabad- s a rendgyakorlatok, a szer- és kézi-szergyakorlatok fogalmának fejtegetésére s ezen egyes gyakorlatnakem között fennálló különbségre.

3. az alapgyakorlatok ismertetésére, csoportosítására, lefejtésére (az előgyakorlatokra való fölbontására).

4. a csapatfölbállítására, segélyadásra, veszélytől való óvásra, a tornázási diaethetikára és az egy-egy órára való előkészülésre.

Az elméleti oktatásra — a tornázás népszerűsítése és ismertetése végett — vendégeül nemcsak az összes egyleti tagok, hanem az egyleten kívül álló érdeklődők is meghivandók.

Az oktatás legsarkalatosabb részének, a gyakorlati képezésnek feladata az, hogy az összes gyakorlatokat mind-egyik szeren — a biztos, a szép és helyes kivitelre való tekintettel — az előgyakorlatoktól kezdve egész a III-ad foku gyakorlatokig, sorrendben eszközölt bemutatás nyomán, átgyakoroltassa.

6. A gyakorlati oktatás anyaga előre meghatározott heti egy óránál többet igénybe nem vehet.

7. Három igazolatlan óramulasztás a jelöltnek a tanfolyamról való kizárását vonhatja maga után.

A kizárás fölött — az egyleti művezető meghallgatásával — a főlvetelre kiküldött egyleti albizottság határoz.

8. Az elméleti és gyakorlati oktatás anyagának ki-

*) A torna egyletek szövetségi gyűlése által elfogadtatott.

merítése után. a tornaidény végén, képesítő vizsgálat tartandó, melynek időpontját az egyleti albizottság állapítja meg.

9. Vizsgálatot csak azon jelölt tehet, kit az egyleti albizottság vizsgálatra bocsát.

10. A vizsgálat úgy az elméleti, mint a gyakorlati részre kiterjeszkedik; annak sorrendje, és tárgya fölött az egyleti albizottság határoz.

11. A sikerrel vizsgázott jelölt oklevelet nyer, mely egyedül a haladó, vagy egyidejűleg a képzett tornázók vezetésére való képesítést adja meg.

11. Mindegyik tornaegylet az általa képesített előtornászokról jegyzéket vezet, melybe az erőfölvételi adatokon, és a képesítési fokozat megjelölésén kívül, az illető előrnász életkora, és polgári foglalkozása is beiktatandó.

Ezen jegyzék egy példánya, a szövetség levéltárába leendő elhelyezés végett, a szövetség igazgatóságának beiktatandó.

13. A fővárosi egyletek a 2., 3. s a 7—10. pontban körülhatárolt jogkör betöltésére rendszerint minden év szeptember havában három tagu albizottságot küldenek ki.

14. A fővárosi egyletek ezen albizottságai vegyes albizottsággá alakulnak, melynek elnökét a «Magyarországi tornaegyletek szövetségének igazgatósága» nevezi ki.

A vegyes albizottság elnöke a fővárosi egyletekkel levelez, és helyettesét, szükség esetén, a vegyes albizottság tagjai közül maga jelöli ki.

15. A vegyes albizottság gondoskodni tartozik, hogy a tanfolyam az elméleti előadásoknak minden év október havában leendő megtartásával megnyitassék; a november hó elején kezdődő gyakorlati előadások egyletenként külön megtartassanak, és a tanfolyam a következő év április havában berekesztessék.

16. Az elméleti előadások, a legnagyobb nyilvánosság mellett, föltétlenül az összes fővárosi egyletek jelöltjei számára, együttesen tartandók; de további feladatát képezi a vegyes albizottságnak, hogy minél több gyakorlati óra együttes megtartását lehetővé tegye.

17. A vegyes albizottság a képesítő vizsgálatok megtartásának módozatát maga állapítja meg; tartozik azonban a vizsgáló bizottságba mindegyik jelölt egyletének művezetőjét beosztani.

18. A vegyes albizottság a vizsgálat alapján kiállítandó okleveleket azon egylet pecsétje alatt adja ki, a melynek a jelölt tagja.

A «Magyarországi tornaegyletek szövetségének» Budapest, 1887. évi december hó 8-ik napján tartott igazgatósági ülésében.

A pozsonyi hajósegylet 1862-ben.

Irta: *Aixinger László.*

Az ország második*) hajósegyletének megállapítására a mozgalom a pozsonyi jogakadémia falai közül indult meg.

Az 1862-dik évben néhány sport-barát fiatal magán — majdnem kivétel nélkül joghallgató a pozsonyi akadémián — a budapesti hajósegylet példáján buzdúlva, hogy mint rövidsége tehintetében mondhatni dióhéjba szorított első alapszabálytervezetében az egylet célját

*) Első volt az 1860. évben alapított »Budapesti hajósegylet«, mely azonban rég megszűnt; a »Nemzeti hajósegylet«, sőt a bécsi »Lia« is később keletkeztek.

körülírta, »szabad idejét lelket vidító és testet edző férfias mu'atsággal töltsé be.«

Hogy a kezdeményezés érdeme kit illet, az az egylet irataiból biztosan ki nem vehető, de több névvel találkozunk a közgyűlésekről és választmányi ülésekről felvett jegyzőkönyvekben, melyeknek viselői tevékeny részt vettek az alapítás és szervezés első munkájában.

Wenckheim Frigyes gróf az alelnök, Dessewffy Aurél gróf a pénztárnok, Wenckheim Béla báró a plackman és Teleki Ede gróf a jegyző voltak a pozsonyi aristocrazia egyik kiváló tagjával, az elnökségre megnyert Wenckheim Victor báróval élükön az első választott tisztikar tagjai s bizonyosan az egylet megalapítói és első szervezői. Hazaszerte ismert történeti hangzása nevek nymbusa lebeg tehát az egylet bölcseje fölött.

1862. február hó 5-ikén gyűltek először össze az egylet tagjai, hogy mint »Pozsonyi hajósegylet« megalakuljanak, s közfelkiáltással megválasztván a fentebb felsorolt tisztikart, hozzáfogtak az alap- és rendszabályok kidolgozásához, mintául véve a Budapesti najósegylet alap- és rendszabályait, melyeket egy kezdő és egyelőre szűkebb körben működni készülő egylet igényeire kívántak alkalmazni.

Ezen alapszabályok szerint az egylet nyitva állott minden »mivelt és feddhetlen jellemű fiatal embernek;« s így a miveltség és feddhetlen jellem volt a kettős kellek, melynek birtokával az egyletbe bejutni lehetett; ezen kellekek azonban csak a személyi minősítést adták meg; maga a felvétel ismét két feltételhez volt kötve: két rendes tag ajánlatához, s a beválasztáshoz. Hogy az utóbbi, mely szabály szerint volt eszközöndő, arra nézve sem magok az első alapszabályok, sem egyes esetek tájékozást nem nyújtanak, mivel az első gyűlés által megalkotott kezdetleges és kellekén túl szűkkörű alapszabályoknak kétségkívül nagyon rövid időre szorítókozó érvénye alatt a jegyzőkönyvek szerint új tag felvételének esete elő nem fordult.

Tagdíjak megállapítva nem lettek, hanem az alapszabályok azon rendelkezésével, hogy a felvett »tag az egyleti költségek fedezésére ennek pénztárához tehetsége szerinti összeggel járul« minden egyes tagnak gavallér lelkületére bizatott saját tehetőségének megbeesülésével kivetni önmagára a tagdíjat.

A tagok száma az első szervezkedés idejében oly csekély volt, hogy az alapszabályok szerint minden rendes tag egyszersmind választmányi taggá lett.

Közgyűlés évenként csak egyszer volt tartandó. Gyűlések rendszeren minden hó első vasárnapján tartattak s választmányi ülések jellegével bírtak.

A legelső szervezet az igazgatói tisztséget, mely az egylet fejlődésének későbbi szakáiban kiváló jelentőségre emelkedett, nem ismerte: ennek jelenlegi hatásköre szűkebb körlátók közé szorítva, a plackmant illette, ki szintén tagja volt a tisztikarnak.

A megalakulásakor alkotott rendszabályok első pontja, mely szerint »az egylet csolnakja és egyéb készletei a hajózási idény megnyitásától annak bezártaig a tagok használatára naponként készen állottak,« alig tévedhető biztonsággal arra enged következtetni, hogy az alapítók egyelőre mást mint szórakozást és testgyakorlatot a vizen szem előtt nem tartottak; mert csak egy »csolnak« beszerzése lévén általuk eredetileg tervbe véve, ezen egy csolnakkal egy az evezési sport igényeinek megfelelő egylet szervezése lehetséges sem lett volna.

De tagjai becsvágya, a fővárosból megindult buzdítás; s talán a Bécsi hajósegylet példája is csakhamar kiragadta az egyletet az eredeti alakulás kezdetleges

állapotából; úgy hogy az újra kidolgozott alapszabályokkal nyert sportszerű szervezete már két év múlva, azaz 1864. évi június havában képessé tette arra, hogy a Budapesti hajósegylet által rendezett versenyen nem csak részt vehetett, hanem versenytársait, a Bécsi, Budapesti és Paksi hajósegyleteket le is győzhette.

Az egylet iránt mindjárt kezdetben nemcsak azon fiatal mágnások érdeklődtek, kiknek megalapítását köszöni, hanem rokonszenvre talált a tulajdonképi fiatalság körén kívül is s nem egy komoly és tekintélyes állású férfi támogatta úgy szóval, mint tettel. Így az első elnök Wenckheim Viktor báró s vele egyidejűleg Vécsey József báró, ki az 1862. február 12-én tartott választmányi ülésben részt vett s úgy elméleti, mint gyakorlati utmutatásokat adott a sport ezen ágában még újoncz-tagoknak kik tanácsainak főleg a technikai szervezkedésnél vették hasznát.

Báró Vécsey vállalta az első hajó megrendelését is magára, mely vitorlára volt tervezve s Triesztben volt készülődő.

A következő vagyis február hó 16-án tartott választmányi ülés báró Vécseyt az egylet iránti érdeklődése hálás elismerésül tiszteletbeli tagnak választotta; ő volt tehát az első, ki iránt az egylet ezen választással tiszteletet leróta. Ezen ülésről megbízást vett az elnök báró Wenckheim Viktor és a jegyző gróf Teleki Ede az egylet megalakulásának a városi hatóságnál való bejelentésére s a Duna jobb partján az egyleti kikötő czéljaira egy 25 öl hosszú tér megszerzésére.

A küldöttség megbízásában eljárván, már a következő vagyis február 23-diki választmányi ülésen jelentette, hogy a hatóságnál az egylet megalakulása ellen kifogás nincs, s hogy a nyert engedélynél fogva szabadságában áll az egyletnek a Duna jobb partján a kikötő czéljaira alkalmas helyet bárhol kiszemelni.

Az előkészületekkel haladt az idő is; s csakhamar küszöbén állott az egylet az evezési évadnak, s hajó még nem volt, sőt báró Vécseytől azon lehangoló hír érkezett, hogy Triesztben a hajó építésére vállalkozó nem akadt. Nem soká tanakodtak az egylet tagjai, hanem elhatározták, hogy a Duna-gőzhajózási-társaság ó-budai hajógyárában rendelnek hajót, hol Pellegrini Lajos, a hajógyár igazgatója, ki az azon időből származó jegyzőkönyvi feljegyzések szerint szintén érdeklődéssel kísérte a Pozsonyban is tért hódított sportkedvet, készséggel és önként vállalkozott a közbenjárásra.

Az így megrendelt hajó, mely maig tekintélyes helyet foglal el az egylet parkjában s annak 25 évi viszontagságteljes múltja által sincs megviselve, a »Remény«; készítője pedig Spika nevű hajóépítő.

A hajó megrendelésével egyidejűleg megtörtént a kikötő kiszemelése is, melynek czéljaira a város a Duna jobb partján közvetlenül a hajóhid fölött körülbelül a ligeti kertszház átellenében átengedett*) az egyletnek egy darab földet.

A »Remény« elkészülése hosszabb időt vett igénybe. Nehogy pedig azalatt a megalakult egylet téllenségre legyen készítetve, be lett szerevezve s külvillakkal és rövid evezőkkel ellátva néhány közönséges ladik s megkezdődtek a ligetfalusi Dunaágban az evezési gyakorlatok.

Az egylet felkeltette maga iránt a budapesti társ egylet érdeklődését s az utóbbi jóindulatának azzal adta jelét, hogy a pozsonyiak elnökét báró Wenckheim Vikort vendégtagjának választotta.

A Duna-gőzhajózási-társasággal tudatva lett az egylet megalakulása s más egyletek példájára engedély lón kérve és nyerve*) az egyleti hajóknak nagyobb kirándulások alkalmával a Duna-gőzösközöz való kapcsolására.

Ez elart új átdolgozást nyertek s a városi hatóságnak bemutattak az alap- és rendszabályok, rendszeresítve lett az előbbieken az igazgatói állás s az egylet barátai és pártfogói sorából megtisztelte gróf Waldstein Jánost és Pellegrini Lajost azzal, hogy őket tiszteletbeli tagoknak választotta. A pénztárt is kellemes meglepetés érte Pálffy János gróf 300 frtnyi segélyadományával.

Nem oly kellemes volt a hajóépítőtől érkezett levélbeli értesítés, mely szerint a már szállításra kész hajó a gőzösről leesvén, behorpadt s javítást igényelt. E kellemetlen benyomást azonban csakhamar eloszlatta egy június 14-kéről keltezett újabb levél, melyben jelentve lett, hogy a hajó (a »Remény«) már utban van Pozsonynak. Hogy mikor érkezett meg, az a jegyzőkönyvekből meg nem állapítható. Az egylet egy akkori tagja, Clauer Lajos báró, jelenleg nezsideri kir. közjegyző úgy emlékszik, hogy az az 1862. év október hava 22-én foglalt helyet az egylet kikötőjében.

Hogy azalatt a tagok derekasan eveztek s karjaik és tüdőik kitarását a közepszerűnél jóval magasabb fokra emelték, kitűnik azon tényből, hogy a »Remény« nyel még az nap, melyen megérkezett, feleveztek Dévénybe s megtartván az áldomást még az este vissza is jöttek. Egy majdnem 18 mázsás hajón Pozsonyból Dévénybe pár óra alatt helylyel közzel szokatlan erős vízzel küzdve felevezni már nagyon számba vehető sporttett.

Tourisztika.

Irta: Roth Márton, iglői főgimn. tanár.

(Vége.)

II.

Minthogy nem mindenki, ki a hegyek őszinte barátja, egyszersmind uttalan utakon járni tudó, talán szerető hegymászó is, annál nagyobb ellenben azon halandók száma, kik különféle okoknál fogva akkor tudnak gyönyörködni a hegységekben, ha ezt kocsin vagy lóháton tehetik, legfeljebb jó utakon kényelmes elballaghatnak: a természet-barátok ezen túlnyomó többsége iránti tekintetből szükséges lett a hegységeket megközelíthetőkké és járhatókká tenni. Az egyesületek egyik fontos teendőjét képezi tehát a közlekedési eszközök és elszállásoló helyek részint közvetlen, részint közvetített előállítás és javítása. Közvetlenül gondoskodnak erre nézve kocsi- és gyalogutak készítése és jelzése, menedék-házak és gnyhók felépítése, messzelátók felállítása, a kalauz-ügy rendezése, a háts-lovak árjegyzékeinek megállapítása által; közvetítve pedig történik ez oly módon, hogy az egyesületek felhívják a kormányok figyelmét a turisztika fontosságára s lehető támogatására, hogy közben járnak a helyhatóságoknál a bérkocsi- s egyéb ügyek rendezésénél, hogy felszólítják a vasutakat kedvezményes eljárásra s hogy buzdítják az egyes vállalkozókat nyaralók és turista-telepek létesítésére.

Az egyesületek csak főbb vonásaiban vázolt ezen tevékenységét ily mértékben s oly rövid idő alatt talán nem is várt sikert koszoruzta. Az az előtt került csendes hegyeket most nagyszámu közönség élénkíti, ezrével iparkodnak oda fel a nyaralók és turisták; valóságos

*) Pozsonyváros tanácsának 1862. évi május hó 10-én kelt 452 számú határozata.

*) A forgalmi igazgatóságnak Bécsben 1862. június 16-án 6003/680 szám alatt kelt értesítése.

népvándorlás az, mely nyáiban Európa fenhavasai felé törekszik.

Első sorban a svajczi, azután az osztrák Alpok képezik ezen tömeges látogatások czélját, s több mint fél millió ember fordult meg ottan a múlt évben. Ezen nagyszabású nemzetközi vendégforgalom közgazdasági tényezővé fejlődött, melynek a vagyonosodást illető hatása nemcsak egyes emberek és községekre, hanem már egész tartományokra és országokra is kiterjed. Legszenbetűnőbben illusztrálja ezen tény Svajcz, melynek az idegen forgalomból eredt évi jövedelmét 10 millió frtra teszik.

Hazánkban a hegyvidéket gondozó ezen legújabbkori mozgalom és munkásságnak, vagyis röviden az u. n. turisztikának kezdeményezője és képviselője az 1873-ban Késmárkon alapított »Magyarországi Kárpát-egyesület« (M. K. E.) Működése jelenleg az Erdélyi Kárpát-egyesület ápolta Királyhágón tuli részt kivéve, majdnem minden egyes hegyvidékünkre kiterjed, azonban főként a Magas-Tátrában mutatkozik.

A M. K. E. fejlődésével párhuzamosan járt a magyar turisztika haladása is. Kettős feladatát hasonló módon igyekezett megoldani, mint a nyugat-európai testvér-egyesületek.

A Kárpátok ismertetésére szolgál első sorban az eddig megjelent 16 Évkönyv, melynek 140 nagyobb értekezése feltárja előttünk, a nyugati vidék kivételével, heglánczolatunk majdnem valamennyi részét, de kivált a Tátrát. Azonkívül, hogy ezen kiadványok már most is nélkülözhetetlen kulforrás s lettek a hazai földrajznak, egyszersmind felköltötték s ében tartják az érdeklődést és szeretetet a honti bércek iránt. Ugyan e czélból megjelent egyéb kiadványai közt megemlíendő a Magas-Tátra térképe a »Bibliotheca Carpatica«, két kalauz, egy tájékoztató és számos műmelléklet az Évkönyvhöz. Nagy fontosságú e téren végre az 1887-ben Poprádon felépült egyesületi muzeum, mely gyűjteményes kiállítása lesz a Kárpátok természeti kincseinek, gyönyört és tájékozást nyújtani akarván annak is, a ki nem hegyjáró.

Nem kisebb gondot fordított a M. K. E. a Magas-Tátra járhatóvá tételére. Erre vonatkozó működése nyilvánult: utak és ösvények készítése és színjelzésében, hegyi kalauzok képesítése és fegyelmezésében, a bérkocsi- és az azzal összefüggő ügyek rendezésében, 4 menedék-ház és 2 védő-gunyhó felépítésében, a kormányhoz, helyhatóságokhoz és egyesekhez a turisztika emelése tárgyában intézett több rendbeli folyamodványok és megkeresésekben.

Ezen uttörő és sok bajjal járó tevékenységnek — örömmel jelenthetjük — már meg is látszik az eredménye. Mutatja ezt a tagok 335-ről 3800-ra való növekvése, mutatja továbbá a bevételek gyarapodása (az első évben 1900 frt, 1887-ben 10.000 frt.) Az összes kiadás ezen 16 év alatt teszen 61,000 frtot, a vagyon pedig 40,000 frtot.

Már az előbbi összegek is nem csekélybe veendő keresetet nyujtott egyes felvidéki lakosoknak, de valóban jelentékeny azon tőke, melyet a M. K. E. közvetítve a Tátra alatt mozgásba hozott. Ugyanis a látogatók növekvésével lépést tartott az elszállásoló helyek szaporodása is. Az e czélra a szepesi fenhavasok alatt történt befektetések fél millió frtnál jóval többet tesznek.

Tizenhét év előtt egyetlen egy telep volt a Magas-Tátrán, t. i. Tátrafüred, jelenleg leszámítva a M. K. E. által épített menedékházakat, már 10 olyan hely létezik, hol a nyaraló vagy turista szállást és ellátást talál. Az akkori látogatók számát talán 2000-re lehet tenni, az

elmúlt 1887-iki évre pedig, a M. K. E. tulajdonát képező Majláth- és Hunfalvy-menedékházat is felvéve, következő statisztikai adatokat szolgáltatnak be az egyes telepek: Csorbai-tó 5000, Tátrafüred 3854, Ul-Tátrafüred 2290, Alsó-Tátrafüred 2238, Barlang-liget 1785, Tarpataki-szálló 945, Husz-park 846, Zerge szálló 825, Matlárháza 543, Majláth-menedékház 493, Hunfalvy-menedékház 479, Lucsvina-fürdő 420, Weszter-szálló 305, Tourista-telep 246, Tátraháza 97 és Virágos-völgy 48, összesen tehát több mint 20.000 látogatóval, megjegyztetvén azonban, hogy több beküldő a napi vendégeket nem vette fel a kimutatásba. A Kárpát-egyesület alakulása óta tehát megtízszerezedett az idegen-forgalom.

Ezen látogatók nagyobbára völgyjárók, az igazi hegmászók száma elenyésző csekély; a kalauzok könyvei szerint, ugyanis 8 személy hágott fel a Gerlachfalvi-csucsra (2663 m.), 27 a Lomniczire (2634 m.), 4 Jég-völgyire (2629 m.), 144 a Tengersizem-csucsra (2504 m.), 7 a Krivanra (2496 m.), 45 a Szalóki-csucsra (2453 m.), 59 a Lengyel-nyeregére (2198 m.) stb. Sajátságos, hogy a hegmászók közt többnyire külföldieket találhatni, noha a vendégek háromnegyedrészre magyarhoni.

Megengedve, hogy 5000 látogató iratkozott be több helyütt a vendég-könyvekbe, ezek levonása után maradt még mindig 15,000 Ha felvesszük, hogy minden egyes személy átlag csak 30 frtot költött, 450,000 frtnyi összeget kapunk, melyből sok máshová szivárgott ugyan, de legnagyobb része mégis a Szepességen, főként a Tátravidék lakói köz maradt.

A turista-forgalom tehát számokban kifejezhető jövedelmi forrássá lön itten, melynek, a közvagyonosodást tekintve, még azon előnye is van, hogy abban nemcsak egyes nyaralók és telepek birtokosai, hanem mindenféle iparos, a bérkocsik és háts-lovak tulajdonosai, a kalauzok, a szolgál-személyzet, de a termelők nagy száma is részesül.

Bár az említett látogatók tulnyomólag magyarországiak és csak egy töredéke külföldi s bár épen a megfordított viszony jelentené a nemzeti vagyon tényleges gyarapodását: mindazáltal sokba veendő már az is, hogy számos hazánkfia, ha a szepesi nyaralók nem léteznének, az Alpokon töltené a meleg hónapokat s ott hagyná a pénzét.

E rövid értekezésből talán meggyőződhetni arról, hogy a hegyek látogatása a szellem és testi jólét fentartására közszükséggé vált s hogy fenhavasi jellegénél fogva a Tátrán turista-forgalom is fejlődött, mely a vármegyére nézve jelentékeny közgazdasági tényezővé vált. S midőn ezt örömmel konstatáljuk, hangsúlyoznunk kell egyuttal azt is, hogy ez csak sokat ígérő kezdet, biztos alap, melyen tovább kell és lehet építeni.

Első sorban még nagyobb mértékben fel kell karolni a szepesi közönségnek a M. Kárpát-egyesületet, mely a Tátra nagyszerű bércevilágát írásban és képből, szóval és tettel feltárta Európa előtt s ezen önzetlen munkássága által megalapítója lön az itteni vendégforgalomnak. Az egyesületnek ugyanis még igen sok teendője van s azért hathatós erkölcsi és anyagi támogatásra szorul, hogy nyomába léphessen a hasonczélú külföldi társulatoknak, melyek 15–20.000 taggal birván s számos egyestől és testülettől gyámolítva, nagyobb évi jövedelemmel rendelkeznek, mint a mennyit a M. K. E. eddigi összes kiadásai tesznek s az Alpok csak ismertetésére többet fordíthatnak, mint a mennyi bevételt ezen egyesület utolsó mérlege tüntet fel.

Főgondot fordítsanak azonban az egyes érdekelt tulajdonosok, társaságok, községek és végre a vármegye

közegei arra, hogy a megindult vendég-fogalom ne csak megtartassék, hanem fokoztassék is. Ez pedig csak úgy történhetik, ha a bérkocsikra szigoruan ügyelünk, az elszállásolást és ellátást kifogástalanná és olcsóvá teszszük és az erdöket általában, de különösen a nyaraló-telepek körül gondozzuk, valamint az által is, ha minden rangu és rendü idegen iránt figyelemmel és előzékenységgel viseltetünk. Ily módon a látogatók jól fogják érezni itt magokat s nem lesz közülök egy sem, kinek jogos panasza lesz s ki ennél fogva innen elégületlenül távozzék.

Ha kedves Szepességem, megértve a korirányt, a jelzett uton igyekszik maga felé terelni a vendég-forgalmat, akkor az általános pangás közepette gyönyörű hegysége a gazdagodás még ki nem aknázott bányája fog lenni.

KÜLÖNFÉLÉK.

A fumei tornaegylet tisztikara a legutóbb tartott közgyűlésen a következőleg alakult meg: elnök: Fest Aladár; alelnök: Nicora Vincze; választmányi tagok: Körösi Sándor, Hesz Ferencz, Donáth Imre, Neuwirth György; Mozog István, Evinger Antal és Lázár István; a felügyelő bizottságba beválasztottak: Angheben Albin, Mársik János és Rauch Géza.

George W. G. Comings W. és **Cannon** Glasgowban legközelebb két angol mértföldes futó versenyt csináltak. A Start után, Comming visszalépett; Cannon folyton vezetve könnyen győzött, az első mértföldet 4:33²/₅, a kettőt együtt 9:12¹/₂ mp. alatt, egy mp.-cel rosszabb record, mint az eddigi legjobb angol eredmény, tekintve az egész verseny alatt tartó esőzést, igen kitűnőnek mondható.

Gróf Vay Lajos okleveles vívómester, Ferencziek bazárjában II. em. 11. ajtó alatt levő vívótermeit már erősen látogatják, közöljük az árjegyzékét a tanítási díjnak. Hetenkint 3-szor egy óráért magánosnak 1 óra 25 frt. évadra 200 frt. Társas óra kettőnek fejenként 1 óra 13 frt., évadra 210 frt. Társas óra háromnak fejenként 1 óra 10 frt., évadra 221. Társas óra négynek, fejenként 8 frt., évadra 224 frt. Társas óra ötnek 7 frt., évadra 235 frt. Társas óra hatnak fejenként 1 óra 6.50 frt., évadra 236. Közös órák hetenként háromszor este, személyenként 1 óra 6 frt. Evaddij 50 frt. Beiratási díj 2 frt. Minden tag saját készletét használja, mely a vívómesternél is megrendelhető.

Sztrakay Norbert jó nevű vívómester 10 év óta fenálló vívótermét I. ker. Lónyay-utca 7. Csillag-utca (15) sarkán — saját találmányu eddig nem létezett önműködő céltáblákkal s oly készítményü felszereléssel rendezte be ujlag, hogy az a sportkörökben nemcsak érdeklődést, hanem meglepetést is fog kelteni. — Egyáltalán vívóterme mint a lóvárosnak ez idő szerint legszebb, legdíszesebb vívóhelyiségei egyike egyéb tekintetben is minden kívánalomnak teljesen megfelel s ezentul e sport kedvelőinek bármikor és állandóan rendelkezésére áll a megkívántató legjobb minőségü vi- és védszerekkel együtt, úgy hogy azoknak külön-külön való beszerzése teljesen feleslegessé válik.

A szerb trónörökös első velocipédezése. Sándor szerb trónörökös, kit Tablachban mindig vagy atyja, vagy két tanítója társaságában lehetett látni, nagyon

megirigyelte három, szintén ott időző gimnázistának fesztelen mulatozását. A jókedvű fiuk egy napon valahol egy tricyclit fedeztek föl s ezen versenyeket rendeztek egymás közt. Bizonyos távolságot jelöltek ki, s a ki azt legrövidebb idő alatt befutotta a tricycle-n, az lett a győztes. A szerb trónörökösnek nagyon megtetszett ez a mulatság s megkérte atyját, hogy egyszer ő is reáülhessen a háromkerekü velocipédre. Milán megadta az engedélyt s a trónörökös multkor este a király és a kíséret jelenlétében ráült a tricyclire s elkezdett a vendéglő előtt föl-aiá karikázni. Az asszisztencia azonban sehogy sem tetszett az élénk királyfinak, egyszer csak kapta magát, s a il' a berek . . . befordult az Ampezzo-utczába s teljes erővel hajtott a vasuti töltés felé. A kíséret két tagja lélekszakadva futott utána. A trónörökös miután egy ideig élvezte a teljes »szabadság«-ot vissza akart fordulni. Minthogy azonban a gép kezelésében nem volt elég jártas, beszaladt az utca baloldalán levő mély árokba, s az abban levő pocsolyába. Tetőtől talpig sárosan, de nevetve mászott ki a puha elemből, s a két ur és időközben szintén odaérkezett atyja társaságában haza sietett tiszta ruhát venni. Így végződött a szerb trónörökös első velocipédezése.

A pécsi atletikai klub őszi nyílt versenye, mint lapunknak írják, Szept. hó 2-án délután folyt le a tettei fensikon. A kedvezőtlen időjárás daczára szépszámu közönség gyűlt egybe a verseny színhelyén és a katonazenekar hangjai mellett élénk érdeklődéssel szemlélte a minden tekintetben sikerült gyakorlatokat. A versenyek a következő eredménnyel jártak. Sikverseny. Táv. 300 mtr. Elsőnek Rech György érkezett be, másodiknak Kellauer harmadiknak Egrý Dezső és végül Külley érkezett. A győztes bronz érmet nyert. Magas ugrás. Ott Béla, Külley Pál, Kellauer Gábor jelentkezők közül Ott 160 cmt. nagysággal az első díjat nyerte el. Gátverseny Táv. 200 m. Dr. Egrý Béla 33 mpercz alatt elsőnek, Egrý Dezső 34 mpercz alatt másodiknak és Kellauer 37 mpercz alatt harmadiknak érkezett be. Sulydobásnál Ott Béla vált ki; 12 kilogramos vasgolyót 4 m. 8 cm. magas zsinegen átdobva, könnyen győzte le a másik két nevezőt. A kardvívásnál dr. Egrý Béla, Liskay Bálint, Halmes Károly és Kellauer Gábor mérköztek, kik közül Liskay az, első (a pécsi hölgyek díját), Halmes a második díjat (ezüst érmet), dr. Egrý Béla a harmadikat (a bronzérmet) vitte el — A sulyemeléssel Liskay és Ott Béla nevezők közül a kitűzött díjat (bronzérmet) vitte el az 50 kgrmos golyós rudat négy ellenében kilencszer emelvén fel. — Végül a vígaszversenyben kitűzött díjat (bronzérmet) Egrý Dezső nyerte el, 35 mpercznyi futással elsőnek érkezvén he.

Kitüntetett tornamester. Magvassy Mihálynak, a győri középiskolák és normáliskolák tornatanítójának, kinek a fővárosban is jól ismert neve van, ma nyujtotta át dr. Németh Antal kir. tanácsos, a győri tankerület főigazgatója az arany érdemkeresztet. Az ünnep színhelye a szent Benedek-rendiek főgimnasiumának díszterme volt. Magvassy 31 év előtt kezdette meg a tornaszat oktatását Győrben; fedett tornaacsarnok nem lévén, télire a fővárosba vonult, ott folytatva a gimnasztika rendszeres oktatását. A szent Benedek-rendiek újonnan

épült főgimnáziumának disztermét a legdisztinguáltabb közönség — hölgyek is szép számmal voltak jelen — töltötte meg. A katolikus főgimnázium dalárdájának megnyitójával kezdődött az ünnep, majd dr. Németh Antal főigazgató fejtegetve a tornászat fontosságát, képző, testedző erejét, visszapillantást vet a tornászat fejlődésére, a Rousseau és Jahn munkásságára, utal a tornászatnak nemzeti missziójára, s rövidre fogva Magvassy működésének rajzát, az arany érdemkeresztet a kitüntetett mellére tűzve. A fejedelmi kegy e nyilatkozását Magvassy meghatva köszönte meg, ígérve, hogy ezentul egész idejét a győri tornaügy felvirágoztatására és az ifjuság testi nevelésére fogja fordítani, főtörekvése az lesz, hogy Győr nemeslelkű közönségének áldozatkészségére támaszkodva állandó tornaacsarnokot létesítsen. A volt tanítványok üdvözlését Varsányi Elek joghallgató tolmácsolta, átadva egyuttal a hálás tanítványok szép élő virágból font koszoruját. A szép számmal megjelent diszes közönség rokonszenvét d. Német főigazgató köszönte meg. Az ifjuság dalárdája a Szózatot énekelte el, mire az ünnep véget ért. Est a »Fehér hajó«-ban bankett volt.

Sullivan az amerikai ismert ökölvívó, kinek matchet Mitchellel lapunk is hozta, az ez alkalommal kapott sérüléseit kipihenve, egy kihívást bocsátott közzé 15—25 ezer dollár tét mellett a világ bajnoki czimeért, kikötve azonban, hogy a küzdelem okvetlen végig folytatandó, vagyis, hogy

vérenek folyni kell, legyen az bár halálos is. Csakhogy e küzdelmet az amerikai nép egyidőre valószínűleg megakadályozta azzal, hogy a boxkirályt súlyosan elpahlta. Ugyanis Sullivan mint circus tulajdonos a békétlenkedő s lármázó publikumát sajátkezűleg kidobálta a circusból, a boszuálló közönség azonban kijövetelét megleste, s őt honi szokás szerint együttes erővel megverte.

„HERKULES NAPTÁR”

Október 7. A. K. A. C. síkversenyei a sétatéren.

- » 8. A budapesti atletikai club versenyeire nevezés.
- » 14. A budapesti atletikai club őszi versenye.

November 3. Jelentkezés a kolozsvár—sz.-fenesi versenygyaloglásra.

- » 3. Jelentkezés a K. A. C. vívó-versenyeire.
- » 11. Kolozsvár—sz.-fenesi versenygyaloglás..
- » 11. A K. A. S. vívó-versenyei a házi viadalon.

Kiadja **PORZSOLT JENŐ.**

Tartalom: A testgyakorlatok barátaihoz. — Az elmúlt évad. Paris Benőtől. — A magyarországi tornaegyletek szövetségének aradi ünnepei Barátosi Porzsolt Gyulától. — Szabályzat az előtornászok képzése tárgyában. — A pozsonyi hajósegylet 1862-ben Aixinger László-tól. — Tourisztika Roth Márton iglői főgymn. tanár-tól. — Különlélek. — Hirdetések.

Az őszi és téli sport-saisonra a legújabb divatu minták érkeztek!

AZ ATHLETA, VELOCZIPÉD, KORCSOLYA, torna, vívó, lovagló stb. sport üzfi számára. VERSENY-ÖLTÖNYÖK, TRICOT-INGEK és HARISNYAK mindenféle színben és alakban.

A sport-versenyek összes kellékei:

sportverseny sapkák, verseny- és training-ingek, torna-cipők, verseny-nadrágok, sport-övek, sport-szövetek a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árak mellett kaphatók

SIGMUND JÓZSEF

vászon, kész fehérenmű-, szövött és rövidáru-raktárában,

Budapest, IV. kerület, városház-utca 2—4. szám alatt.

Testgyakorló és sportegyletek egyenruházati kellékei megrendelés szerint készíttetnek egy színben, vagy csikósan.

Az iskolai tornázás egyenruházati cikkeinek s Dr. Jaeger Gusztáv normál alsó-ruházatának, valamint a családi életben használatban levő vászon-, kész fehérenmű-, szövött és rövidáru raktára.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel postafordultával és bérmentve szolgálók.